

رپۆرتی روونبیین سه بارهت به کیشه کانی نیوان حکومه تی هه ریم و دانا گاز له دادگای نیو بژیوانی له ندهن

٢٠١٩ یلول

رپوونبیین

ئاماده کردنی:
یادگار صدیق و فریا کانی

ئەم راپۆرتەى روونبىين
سەبارەت بە گرىبەستە كەى حكومەتى ھەرىم
و دانا غاز
و كىشە كەيان لە دادگای نىوېژىوانى نىودەولەتى لەندەن

ئامادە كەردنى

فريا كالى

ماستەر لە بواری بەرپووردنى كار

يادگار صدیق

ماستەر لە بواری بەرپووردنى نەوت و گاز

ژمارەى تۆمار روونبىين لە فەرمانگەى رىكخراوہ ناككومىيە كان: 3486-L

پەيوەندى

ئىمەيل : Contact@roonbeen.org

تەلەفون : 00447462776161 / 9647731601994

خشتهى بابته كان

- 4 پښه كى
- 5 كورته يه ك له سهر روونبىن
- 5 پښاسه ي روونبىنى (شه فافيه ت)
- 5 گرنگى روونبىنى
- 6 كورته يه ك له سهر نه وتى ههرىم
- 6 سيسته مى دارايى نه وتى (Petroleum Fiscal System)
- 7 ۱- سيسته مى مالى ئىمتياز Concession System
- 7 ۲- سيسته مى ته عاقدى Contractual System نه مېش دوو جوړى هه يه
- 8 كورته يه ك له سهر وه زارته قى سامانه سرووشتيكان
- 9 كورته يه ك له سهر دانا غازو هاوبه شه كانى
- 10 رهش نووسى گرڼه ست (Heds of Agreement)
- 10 ويستگه ي كارباى هه ولىر
- 11 ويستگه ي كاربا سلنيمانى (چه مچه مالى)
- 11 كڼلگه ي كورمور
- 12 كڼلگه ي چه مچه مالى
- 13 گرڼه ستى دانا غاز له گهل حكومت
- 13 رڼكه وئنه كه ي HoA له چى پڼكه اتوووه؟
- 16 كڼشه كه له دادگا
- 19 داواكانى ترى پيرل له دادگا
- 19 داواكانى ههرىم دزى پيرل له دادگا
- 21 بوچوونى روونبىن له سهر كڼشه كان
- 27 هه لوئىستى په رله مان و سه رو كايه تى حكومت و داواكارى گشتى سه باره ت به دهرهاويشته ي گرڼه سته كه
- 31 به شېكى زور له گرڼه سته كه ي ههرىم ودانا غاز

پيشه كى

له سؤنگه‌ى هه‌ستكردنمان به گرنكى شه‌فافيته و رۆل و كاريگه‌رى له سه‌ر درووستكردى ژينگه‌يه كى ته‌ندرووستى كارو گه‌رانه‌وه‌ى متمانه له نيوان هاوالاتى و حكومه‌تدا، ئيمه وه كو ريكخراوى روونبين له بوارى شه‌فافيته له پرۆسه‌كانى نهوت، به‌شيك له ئەرك و كاره‌كانمان به‌شدارى كردنى كاريگه‌ره له بنياتنانى بنه‌ماكانى شه‌فافيته له بوارى نهوت و گازدا. له ريگه‌ى ئەم راپۆرتته وه هه‌ول ئەدهين به زمانىكى ساده و به‌كورتى باسى گرنكى شه‌فافيته بكه‌ين و چهند ده‌سته‌واژه‌يه‌ك باس و پيناسه بكه‌ين له‌ناوياندا سيسته‌مى مالى نهوت و جوړى گرپه‌سته نهوتيه‌كان روون ده‌كه‌ينه‌وه تاوه‌كو خوئنه‌رى ئەم راپۆرتته ئاشنايت پييان. پاشان به شيوه‌يه كى شه‌فاف خوئنده‌وه بو گرپه‌سته‌كه‌ى نيوان حكومه‌تى هه‌ريم و دانا گاز بكه‌ين، هه‌ل و مه‌رجى گرپه‌سته‌كه‌ى نيوانيان بخه‌ينه روو، وه هۆكارى درووست بوونى كيشه‌كان باس بكه‌ين، پاشان كيشه‌كان له دادگاي نيوبژيوانى له‌ندهن و خاله سه‌ره‌كيتكانى داواكان شه‌ن و كه‌وه ده‌كه‌ين. وه هه‌روه‌ها ئەو خالانه‌ى كه پيمان وايه كه بۆته هۆى لاوازى ئاستى به‌رگرى حكومه‌تى هه‌ريم به‌رامبه‌ر دانا گاز ده‌ستنيشان ده‌كه‌ين. پاشان باسى ريكه‌وتنى لايه‌نه‌كانى كيشه‌كه له‌ده‌روه‌ه‌ى دادگا وه خوئنده‌وه‌ى روونبين له‌وباره‌يه‌وه باس ده‌كه‌ين. له كۆتايدا هه‌لوئيسى حكومه‌ت و په‌رله‌مان و داواكارى گشتى له‌سه‌ر ئەم پرسه ده‌خه‌ينه روو.

به‌وه هيوايه‌ى له ريگه‌ى ئەم راپۆرتته وه بتوانين خزمه‌ت‌يك بكه‌ين به پرسى شه‌فافيته و گه‌ياندى زانبارى به هاوالاتى وه ببينه پردىك بۆ گه‌راندنه‌وه متمانه له نيوان هاوالاتى و حكومه‌ت و بن بركردنى گه‌نده‌لى. ئەم راپۆرتته ته‌نها پشتى به به‌نگه‌كانى دادگاي ناوبژيوانى له‌ندهن به‌ستوه كه هه‌ردوو لايه‌نى كيشه پيشكه‌شان كردوه. خوشتەر ئەبوو بۆ ئيمه كه بمانتوانايه زانباريمان له لايه‌ن وه‌زاره‌تى سامانه سروشتيه‌كانى هه‌ريم يان حكومه‌تى هه‌ريم ده‌ست بكه‌وتايه، به‌وه‌يوايه‌ى له ئاينده‌دا ياساى ده‌ستخستى زانباريه چالاك بكرىت وه زانباريمان له‌لايه‌ن ده‌زگا په‌يوه‌ندى داره‌كانى حكومه‌ته‌وه ده‌ست بكه‌ويت. چونكه ئەمه خزمه‌تى زياترى چه‌سپاندى بنه‌ماكانى ديموكراتى ده‌كات كه شه‌فافيته و لپرسينه‌وه به‌شيكه له‌وه بنه‌مايانه وه هه‌روه‌ها خزمه‌ت به پاراستنى مافى هاوالاتى ده‌كات.

كورتە يەك لە سەر روونبىين

روونبىين رېئىخراوئىكى مە دەنى نا حكومى، قازانچ نەويست و بىلايەن و سەربەخۆيە. لە لايەن چەند كەسئىكى شارەزا لە بوارە كانى پېشەسازى نەوت و گاز دامەزراو. بايەخ دەدات بە ليكۆلينيەو، هەئسەنگاندىن و چاودىرى پرۆسە كانى نەوت و گاز و پېشنيارى چارەسەر و چاكسازى بۆ لايەنى پەيوەندى دار دەكات.

لە ماوئى رابووردوودا و دوای وەرگرتنى مۆلەتى ياساي لە بەروارى ۲۰۱۷/۵/۱۰ كارمان كرددووە بەئاراستەى ئامانچى رېئىخراوئە كە، كەئەويش برىتييە لە: بەشدارى كاريگەر لە بنیاتنانى بنەماكانى شەفافيەت لە بواری نەوت و گازدا. و بەرزكردنەوئى ئاستى زانيارىيە كەن و روئشنيارى هاوولتايان بە شىوئەيە كى زانستى و ئەكادىمى. و هەولدان بۆ گەيشتن بە زانيارى دروست و هەئسەنگاندىن و ليكدانەوئى زانستى و پېشنيارى چارەسەر بۆ كۆى پرۆسە كانى نەوت و گاز. لە ماوئى رابووردوودا بەچەند ئاراستە يەك كارمان كرددووە لەوانە:

۱- حكومەت و لايەنى پەوئەندى دار لە حكومەت

۲- پەرلەمانتارانى هەرئيم

۳- كۆمپانيا نەوتىيە كەن

۴- رېئىخراوئە پەيوەندى دارە كەن و چەندىن سەرچاوى متمانە پېكراوى تر. ئەم كارەشمان هەولئىكە بەو ئاراستە يە.

پېناسەى روونبىينى (شەفافيەت)

روونبىينى پېچەوانەى شارەنەوئەيە، برىتييە لە پابەندبوونى حكومەت بە پېدانى زانيارى بە هاوولتاي. لە ناوئەرزكدا برىتييە لە لىرسىنەوئى هاوولتاي لە فەرمانبەرى گشتى. بوونى حكومەت بۆ خزمەتى ميللەتە لە بەرئەوئە دەبىت ئەوزانيارىانەى كە پەيوەستە بە چۆنيەتى بەريوئەردنى بەرپرسە كەن بۆ كارە گشتىيە كەن و چۆنيەتى بە كاريردنى مۆلك و مالى گشتى لە بەرئەوئەست بىت و ئاشكرا بكرىت بە شىوئەيە كى راست وە بە ئاسانئيش لىي تىبگەن و بە ياساش رېئىكخريت. بەواتايە كى تر برىتييە لە ئاشكرا كردنى زانيارى راست و دروست و ئاسان و بە پىي ياسا. واتە زانيارىيە كەن متمانە پېكراو بن، بە زمانئىكى سادە دارئىزابىت، هاوولتاي بە ئاسانى لىي تىبگات، بە دەستى هەموان بگات، وە بە ياسا رىئىك خرابىت بەم شىوئەيە روونبىينى بەرەو حوكمرانىيە كى باش و دادپەرەمان دابات.

گرنكى روونبىينى

گرنكى روونبىينى لەوئەدايە كە ناروونى كەم دەكاتەو، سنوور دا دەنئىت بۆ گەندەلى و بەرنگارى دەبىتەو، متمانە بەهيز دەكات لە نىوان هاوولتاي و حكومەتدا. چاودىرى ناوخۆيى زيا دەكات، ئەبىت بە هۆى ئاسانكارى لە هەئسەنگاندىن ئەدای حكومەت و دامەزراو كەندا. روونبىينى روويە كەى ترى لىرسىنەوئەيە، هەروەها چەقى گەشتنە بە پەرەپيدان و گەشە كردنى

ھەر بوارېك كە كارى تيا بېت، چ ئابوورى، پەرودەبى، تەندروستى... ھتد پروونبىنى و بەرپرسىارېتى دوو ئامرازى سەرەكى حوكومرانى دروستن. پروونبىنى كاتېك بەبەردەوامى پىادە دەكرېت ھېزېكى زۆر دەدات بە حكومت تاوھ كو بەرەنگارى گەندەلى بېتتەوھ ولىپرسىنەوھى تەواو بكات. پروونبىنى كاتت بۇ دەگە پېنېتتەوھ و خەرجى كەم دە كاتەوھ، ئالۆزى لە تېگېشتن لە شتە كان كەم دە كاتەوھ يان ناھېتېت. ژىنگە يەكى لە بار وتەندرووستى كار و متمانە دەخولقېنېت.

كورتە يەك لە سەر نەوتى ھەرېم

ھەرېمى كوردستان ھەرەك و لاتانى رۆژھەلاقى ناوھراست دەولتەمەندە بە سامانى سروشتى سەر زەوى و ژېر زەوى. يە كېك لەو سامانە سروشتى يانەش نەوت و گازە كە بە زېرى رەش ناسراوھ. لە بەرورارى ۱ى حۆزەيرانى ۲۰۰۹ دا سەرۆكى ھەرېمى ئەوكات بارزانى و سەرۆك كۆمارى كۆچ كر دوو تالەبانى بەفەرمى بۆرى نەوتى ھەرېمىيان لە رى و رەسمېكدا لە ھەولتېر كردهوھ، بەلام بە دىنباي ئەم بەرورارە سەرەتاي بەرھەمى نەوتى ھەرېم نى يە، بەلكو سەرەتاي دەگەرېتتەوھ بۇ ناوھراستى نەوھدەكانى سەدەى رابوردوو لە ئىدارەى سلېمانى، بەدىارى كراوى بېرەكانى شىواشۆك كە لە رېگەى پالوگە يەكى كوالىتى نزم لە شەكرەكەى سلېمانى دەپالئوراو بۇ پىداوېستى ناوخۆ بە كاردەھات.

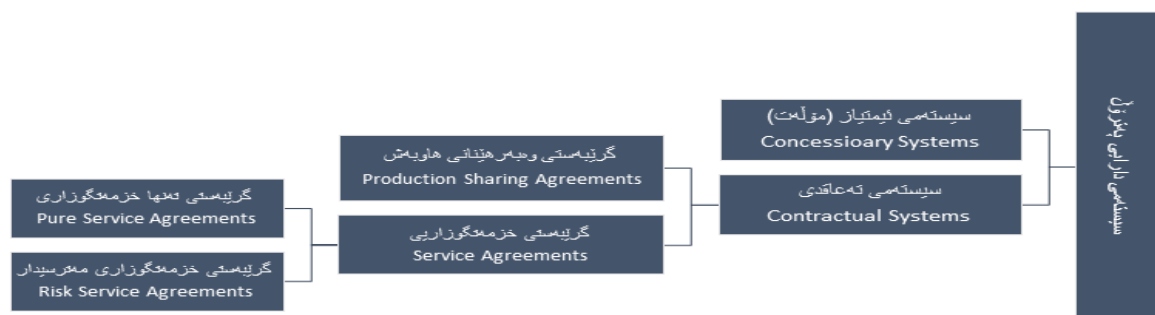
پاشان لە سالەكانى ۲۰۰۲ و ۲۰۰۴ ھەرەك لە كۆمپانىي گەنەل ئەنجرى توركى و دى ئېن ئۆى نەروىچى لە كېلگەكانى تەق تەق و تاوكى گرېبەستى و بەرھېنانى ھاوبەشيان لە گەل ھەرېم كىرد. ئەمە بەدەسپېكى و بەرھېنان لە سەكتەرى نەوتى ھەرېم دادەنرېت. پاشان چەندىن گرېبەستى تر ئىمزاكراوھ لە گەل كۆمپانىيا نىو دەولتەتېكانى نەوت و گاز. لە سالى ۲۰۰۶ يشدا وەزارەتى سامانە سروشتىكان پېك ھېنرا، پاشان لە بەرورارى ۲۰۰۷/۴/۴ گرى بەستى گاز لە گەل كۆمپانىياى دانا گاز داكرا ، كە جۆرى گرېبەستەكە جىاوازيبوو لەوانى تر پى دەوترا Heads Of Agreement يان رەشونوسى رېكەوتن .

سىستەمى داراپى نەوتى (Petroleum Fiscal System)

سىستەمى داراپى نەوت خۆى لە گرېبەستە نەوتىبەكاندا دەبېنېتتەوھ وە دابەش دەبېت بە سەر دوو جۆر سىستەمى جىادا:

۱- سىستەمى مالى ئىمتياز Concession System

۲- سىستەمى تەعاقدى Contractual System

۱-سیستەمى مالى ئىمتياز Concession System

كە بە سىستەمى مولكانه يان باج یش ناسراوه، به يېنى ئەم جوړه له سىستەم ولاتی خانه خوئى يان حكومت مافی به كارهيټناني ته واو EXCLUSIVE RIGHT و گرهنتى مؤلته يان ئىمتيازى ناوچهى مؤلته به كوټمپانيای وه به رهين (IOC) ددهات بوټماهيه كى ديارى كراو و له ناوچهيه كى ديارى كراو، وه له كاتى به رهه مى نهوت يان گاز خاوه ندرارتي (تايټل) ه كه بو كوټمپانيا ده گوټزرتته وه. له به ران به ردا ولاتی خانه خوئى پاداشتى ئىمزا كردنى مؤلته وه رده گرټ (شيرينى مؤلته) وه كه به رهه م دهستى بټكرد مولكانه و باجيش وه رده گرټ. سىستەمى ئىمتياز يان مولكانه نزيكهى نيوهى ولاتانى جيهان پيره وى ده كهن، له وانه (شانسينى يه كگرتوو، ولاته يه كگرتوووه كانى ئەمهريكا، فه رهنسا، نه رويج و روسياو زور ولاتی تريت.

۲-سىستەمى ته عاقدى Contractual System ئەميش دوو جوړى ههيه

آ- گرټيه ستى هاوبه شى كردن له وه به رهينان (Production Sharing Contract PSC)

به يېنى ئەم گرټيه ستى خاوه ندرارتي نابه خشيته كوټمپانيای وه به رهينەر، به پټچه وانه وه حكومت خوئى خاوه ندرارتي كىلگه كان ده كات، ئەم جوړه گرټيه ستى دوو قوناغه، قوناغى يه كه م گهران و پشكينه، كوټمپانيای نيوده ولته تى نهوت (IOC) مافی گهران و پشكيني ههيه بوټماهيه كى ديارى كراو له ناوچهيه كى ديارى كراودا كه ناوچهى گرټيه ستى كه يه، ماوهى گهران و پشكين له گرټيه ستى كانى هه ريمدا به پټنج سال ديارى كراوه و ده توانرټ دوو سالى تر درټز بكرټته وه. به يېنى ئەم جوړه له گرټيه ستى كوټمپانيا مه ترسى گهران و پشكين و خه رجى له ئەستو ده گرټ له به ران به ر به شيك له وه نهوت يان گازى كه به رهه مديت له ناوچهى گرټيه ستى كه دا گهر نهوت يان گاز دوزرايه وه و به رهه مهات. به لام گهر نه دوزرايه وه ئەوا حكومت هيج خه رجييه ك ناداته وه به كوټمپانيا، كاتيك نهوت به رهه م دټ له كىلگه يه كدا ئەوكات ده چټته قوناغى دووه مه وه كه قوناغى به رهه م هټنانه و ماوه كهى له نيوان ۲۰ بو ۲۵ سالدايه. له كاتى به رهه م هټنانا كوټمپانيا پشكى ده بټ له قازانجى نهوت كه. له م جوړه گرټيه ستى له به هه مان شيوه ئىمتياز پاداشتى ئىمزا كردنى گرټيه ستى ههيه (شيرينى گرټيه ست) وه هه ندى جار به يېنى گرټيه ستى كه ده كرټ پاداشتى به رهه م هټنانش هه بټ. كوټرولى نهوت و گاز له ده ست حكومه تدا ده بټ و كوټمپانيای نيشتمانش به شدار ده بټ. حكومت مولكانه وه رده گرټ وه هه روه ها باجيش له كوټمپانيا وه رده گرټ له و قازانجى ده يكات. له به ران به ردا كوټمپانيا ئەوخه رجيانه ي له و ماوه به دا كرددويه تى دواى ده ركردى مولكانه وه رى ده گرټيه وه، به يېنى گرټيه ستى كان برى ئەوپاره ي وه رى ده گرټيه وه ده گوټرټ، ههيه ديارى كرددوه به ۴۰% تټكرى داها ت وه ئەوه ي ده مينټته وه بو مانگ يان سالى داها توه ئەرمار ده كرټ (حساب) به يېنى گرټيه ستى كه، هه شه زياتر تا ۱۰۰% ي به رهه م خه رجييه كانى وه رده گرټيه وه. پاشان ئەو به رى ده مينټته وه قازانجى نهوت يان گاز به يېنى فورموله يه كى ماتماتيكى دابه شده كرټ له نيوان حكومت و كوټمپانيا وه كوټمپانيا باج له و قازانجى ددهات به ولاتى خاوه ن خوئى. به پټچه وانه ئىمتياز له م جوړه گرټيه ستى دا كوټمپانيا خاوه ندرارتي ته نها پشكه كهى خوئى له شوټنى هه نارده وه رده گرټ. مټرووى گرټيه ستى هاوبه شى كردن له به رهه مهټنانه ده گه رټيه وه بو ولاتى ئەنده نوسيا كه له سالى ۱۹۶۶ بو يه كه م جار پيره و كرا. گرټيه ستى هاوبه شى كردن له به رهه مهټنانه له زور ولاتى جيهاندا پيره وده كرټ له نيوانياندا چين، هيندستان، ولاتانى يه كټى سؤفيه تى جارن، جه زائير، نه جيرا، ماليزيا هه روه ها كوردستانيش به يېنى ياساى نهوت و گازى سالى ۲۰۰۷ ي ئەم سىستەم پيره وده كات. شايانى باسه حكومه تى هه ريم كوټمپانيا كانى له دانى باج به خشيوه .

ب- گریهستی خزمهت گوزاری (Service Contracts) دوو جۆرن

۱-تهنها گریهستی خزمهت گوزاری Pure Service Contract

بهیپی ئەم گریهسته حکومهت کۆمپانیایهك به کړی ده گریته بۆماوهیه کی دیاری کراو له ناوچهیه کی دیاری کراودا، که کرداری گهران وپشکنین/ بهرهم هینان بکات، له بهران بهر نه وخزمهتگوزارییه کۆمپانیا بره پارهیه کی دیاری کراو یان گوزارو وهر ده گریته. حکومهت خاوهنداری نهوت وگازه که ی به ته واوه تی له دهسته. کۆمپانیا خاوهنداری هیچ بریک له نهوته که ی نییه تهنها له کاتیکدا نه بیته که له جیاتی پاره نهوت یان گاز وهر بگریته، یان ریک بکهون که بریک له نهوته که له حکومهت بگریته وه.

ئهم جۆره له گریهسته زۆر بلاو نییه له ههندی و لاتی رۆژه لاتی ناوهرسات ههیه، به تایبته ته و ولاتانه ی که دهوله مهنندن به لأم توانای ته کنیکیان لاوازه وه کو سعودیه، کوهیت، فلیپین وه ئیرانیش جۆریکه له مه که به (Buy - Backs) ناسراوه.

۲- گریهستی خزمهت گوزاری مهترسیدار Risk Service Contract

بهیپی ئەم جۆره له گریهسته ته و کۆمپانیای گریهسته که ی بۆ ده رجوو هه لده ستیت به دابین کردی هه مو خه رچی گهران وپشکنین و پهره پیدانی ناوچه ی گریهسته که، وه مهترسی گهران و پشکنینه که ی له نه ستودایه، وئه گهر سهرکه وتوو بوو ئەوکات لهو نهوته یان گازه ی ده فرۆشیت خه رچییه کانی وهرده گریته وه، ههروه ها کړیه کیش بهیپی ریزهیه که وهرده گریته. زۆرجار له داها ته که شی باج ده دات.

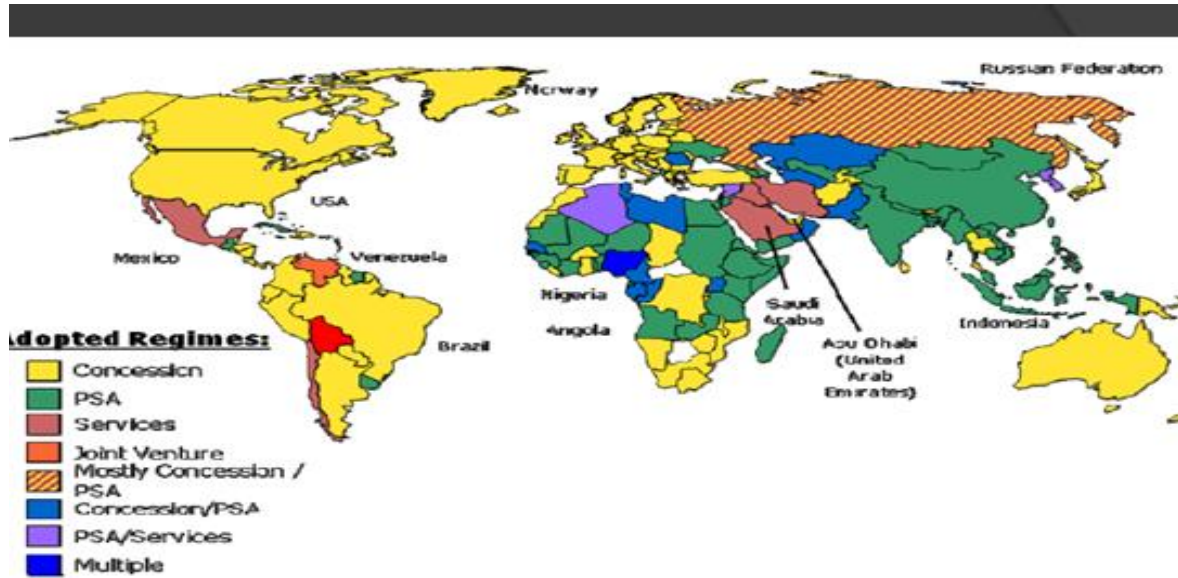

Figure: The use of PSC and other regimes throughout the world. Courtesy MacKenzie

(په پهره وکردنی گریهستی وه به رهیتانی هاوبهش و ریزمه کانی تر له جیهاندا)

کورتیه که له سهر وهزارهتی سامانه سرووشتیگان

وه کو له پیگه ی وزارهتی سامانه سرووشتیگاندا هاتوو، وهزارهتی سامانه سرووشتیگان له حکومهتی هه ریمی کوردستان بهرپرسه له پهره پیدانی سامانه سرووشتیگان له هه ریمدا بهیپی مادده کانی ۱۱۱ و ۱۱۲ و ۱۱۵ و ۱۲۱ ده ستوری عیراق،

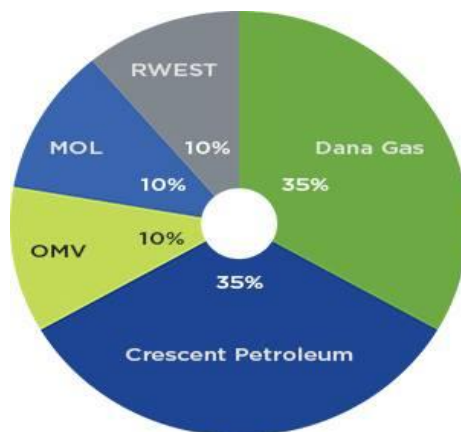
له ژیر سهرپرشتی نهجومه نی هه ریمایه تی نهوت و غاز له حکومه تی هه ریمی کوردستان و به یی یاسای نهوت و غازی کوردستان (یاسای ژماره ۲۲ ی سالی ۲۰۰۷)، که له ۹ ی ئای ۲۰۰۷ دا که وتووته بواری جیبه جیکردنه وه. وهزاره تی سامانه سروشتیه کان تاکه شوینی رینیدراوه بو ئیمزاکردن له سهر گرئیه سته کانی به ره مهینانی هاوبه ش له گه ل نهو کومپانیایه ی که ئاره زوو ده کهن له بواری گه ران به دوای هیدروکاربوناته کان و سه رچاوه کانی کانزا له هه ریمدا وه به رهینان نه انجام بدن. ههروه ها وهزاره ت ده سه لاتی پیدانی مؤله تی هه یه بو بواره کانی گواستنه وه و ژیرخانی نه مبارکردن و پرۆسه ی به ره مهینانی هیدروکاربوناته کان و کانزاکان و ههروه ها پالوتن و پیتروکیمیایه کان و چالاکیه کانی تاکفروشی (retail) .

د. ناشتی هه ورامی له ئایاری ۲۰۰۶ وه وهک وه زیری سامانه سروشتیه کان ده ستینیشانکراوه و له ۲۸ ی تشرینی یه که می ۲۰۰۹ دا له کابینه ی شه شه م ده ستینیشانکراوه ته وه که به دوای هه لپاردنه کانی ته مموزی ۲۰۰۹ ی په رله مانی کوردستاندا هات. ههروه ها له حه وته م وهه شته م کابینه ی حکومه ت دانرایه وه تا سالی ۲۰۱۹. ئیستاش یاریده ده ری سه روکی حکومه ته بوکارو باری وزه.

کورتیه که له سهر دانا غازو هاوبه شه کانی

کومپانیای دانا غاز له سالی ۲۰۰۵ له شاریه که له ئیمارات عه رهبی دروست بووه. سه ره تا ته نها له ئیمارات کاریان ده کرد. دوآتر له گه ل حکومه تی هه ریمی کوردستان گرئیه ستیان کرد بو به ره هم هینانی غاز له کیلگه ی کورمور و چه مچه مال. کومپانیای هیلال پیترولیوم (Crescent Petroleum) له سالی ۱۹۷۱ له ئیماراتی عه رهبی له شاریه که دروست بووه، له ئیستادا له هه ریمی کوردستان و مصر له گه ل دانا غاز کار ده کات.

کومپانیای پیریل پیترولیوم (Pearl Petroleum) له سالی ۲۰۰۹ له لایه ن کومپانیی هیلال پیترولیوم و داناگزه وه دروست بوو، پاشان هه ریه که له کومپانیای ئو ئیم فی (OMV) نه مساوی و کومپانیای ئیم ئو ئیل MOL هه نگاری ۱۰% پشکه کانیا ن کری، وه له سالی ۲۰۱۵ شدا کومپانیی (RWEST) نه مانی ۱۰% پشکه کانی کری، هه ریه که له هیلال و داناگزیش یه کی ۳۵% پشکه کانیا ن هه یه.

(کومپانیای کانی پیرل و پشکه کانیا ن)

رەش نووسى گرىبەست (Heads of Agreement)

رەش نووسى گرىبەستە كە بە (HOA) ناسراو، برىتتېيە لە رەش نووسى رېكەوتن لە نىوان دوو لايەن كە چوارچىوھى گرىبەستە چاۋەرۋانكراۋە كە يان پېشنىياز كراۋە كە ديارى دەكات. ھەندى جار بە ياداشتى لىك تىگەشتىنىش ناۋدە برىت. بەشپوھىيە كى گشتى بە كاردىت ۋە كو بەشپىك لە پروسەى دانوستاندن لە گرىبەستى بازىرگانىدا. بىرۋكە كە لەبەنەرتدا وايە كە لە قۇناغى پېش گرىبەست دا لايەنەكانى دانوستان ئىمزاى دەكەن بەمەبەستى گەشتن بەرېكەوتنى كۇتاپى دواى ئوھى ياساى ۋە ئىمپىيار بەشدارى پېدەكەن ۋە دەبېتە گرىبەستىكى ملزم . بۇيە زۆر جار دەوترىت كە ئەم رەش نووسە ملزم نىيە. بەشپوھىيە كى گشتى ئەم خالانە لە خۇ دە گرىت :

- * چوارچىوھى كارى ھەر دولايەنەكە، ھەر لە دانوستاندن تا گەشتن بە گرىبەستى كۇتاپى.
- * تۆماركردنى بىرگە سەرەكپىيەكانى كە رىك كەوتون لەسەرى تا ئەۋكاتە.
- * بەلگەى پابەندبوونى لايەنلىك بەرانبەر لايەننى سېھەم ، بۇنمونە بانك يان ۋەبەرھىتى تر.
- * ئالىيەت ۋە شىۋازى مامەلەكردنى پېش گرىبەستەكە، بۇنمونە پاراراستى نھىتى گرىبەست.

ويستگەى كارەباى ھەولپىر

ويستگە كە ۲۲ كم لە باشورى شارى ھەولپىر دورە. كومەلەى كۇمپانیا كانى ماس ھۆلدىنگ كە كۇمپانیايە كى گەورەى خۇماليىيە لەسالى ۱۹۹۴ دامەزراۋە سەرمايەى كۇمپانیاكە ۴ مىليار دۇلارە، گرىبەستى لەگەل ۋەزارەتى كارەباى ھەرىمدا ئىمزاكردوۋە بۇ دروستكردنى ويستگەيە كى بەرھەم ھىنانى كارە با بە تواناى بەرھەمى ۱۵۰۰ مىگاۋات. جۆرى گرىبەستە كە لە سەر بنەماى (دروستكردن - بەكارخستن - خاۋەندارىتى) واتە كۇمپانیا ويستگە كە كە دروست دەكات، بەكارى دەخات ۋە دەبېتە خاۋەنى كارەبا بەرھەم ھاتوۋەكە لە بەرانبەردا ھەرىم كارەباكەى لى دەكرىتەۋە. لە سەرەتاي سالى ۲۰۰۷ دەست كراۋە بەكار كىردن لە ويستگە كەدا. ويستگە كە پىك دېت لە ھەشت يەكەى گازى ۋە تواناى بەرھەمى ھەر يەكەيەك برىتتېيە لە ۱۲۵ مىگاۋات. ويستگە كە بە دوو جۆر سوتەمەنى كار دەكات سوتەمەنى سەرە كى گازى سىروشتىيە ۋە سوتەمەنى دوۋەمىش دىزىلە. ئەمە جگە لە دوو يەكەى ھەلىمى كە تواناى ھەرىە كىكپان ۲۵۰ مىگاۋات دەبېت. قۇناغى يەكەمى كار كىردن لە كانونى دوۋەمى ۲۰۰۷ دەستى پىكردوۋە ۋە لە ئايارى ۲۰۰۸ دا تەۋاۋ بوۋە ئەم قۇناغە دانانى چوار يەكە بوۋە بە تواناى بەرھەمى ۵۰۰ مىگاۋات. قۇناغى دوۋەمەم لە سالى ۲۰۱۱ دا تەۋاۋ بوۋە چوار يەكەى تر تەۋاۋ بو، بەمە كۆى بەرھەمى ويستگە كە گەشتە ۱۰۰۰ مىگاۋات، ئەمە ۋاى لىدەكات بېت بەگەورەترىن ويستگەى بەرھەم ھىنانى كارەبا لە ھەرىمدا. لە رىگەى بۆرى ۋە لە كىلگەى كۆرمۇرەۋە گازى بۇ دابىن دەكرىت ، لە ھەمان كاتدا پىنج ئەمبارى ھەيە بۇ كۇگا كىردنى دىزىل بە تواناى ۴۰۰۰ مەتر سى جا. لەگەل تەۋاۋ بوونى قۇناغى سىشدا تواناى بەرھەمى كارەباى ويستگەى ھەولپىر گەشتوۋەتە ۱۵۰۰ مىگاۋات. بەپىيى گرىبەستەكە ھەرىم لەسەرىيەتى سوتەمەنى بۇ ويستگە كە دابىن بىكات بۇ كار پىكردىن.

ويستگه‌ي کاره‌با سلیمانی (چه‌مچه‌مال)

ئەم ويستگه‌يە دە‌که‌وتیە ٦٠ کم له باکوری رۆژئاوای شاری چه‌مچه‌ماله‌وه. ئەم پرۆژه‌يە له ٢٠٠٨ دەستی پیکراوه و له سالی ٢٠١٠ دەستی به به‌ره‌م کردووه، به‌هه‌مان شیوه‌ي ويستگه‌ي هه‌ولێر به‌هه‌ردوو جۆری سوتهمه‌نی گاز و دیزل کارده‌کات. وه به‌هه‌مان شیوه گرێبه‌سته‌که‌ي له‌گه‌ل هه‌رئیم له‌سه‌ر بنه‌مای (دروستکردن- به‌کارخستن - خاوه‌نداریتی) یه. له سالی ٢٠١٦ وه توانای به‌ره‌می ١٥٠٠ میگاواتی هه‌ یه و به‌سراوه‌ته‌وه به تۆری کاره‌بای هه‌رئیمه‌وه ، گاز له‌رئگه‌ي بۆریه‌وه له کئیلگه‌ي کۆرمۆر بۆ ئەم ويستگه‌ي‌ه‌ش دا‌بین ده‌ک‌ریت له لایه‌ن حکومه‌تی هه‌رئیمه‌وه. به‌ یێ لێدوانی چه‌ند په‌رله‌مانتاریکی هه‌رئیم گرێبه‌سته‌که‌ي وه‌زاره‌تی کاره‌با له‌گه‌ل کۆمپانیای ماس هۆل‌دینگ‌دا به‌جۆرێکه‌ که وه‌زاره‌ت ده‌بیت توانای ويستگه‌کان چه‌نده‌ ئه‌وه‌ندپاره‌ی کاره‌با بدات جا ئه‌گه‌ر به‌ فعلی ئه‌وه‌به‌ره‌مه‌ هه‌بوو یان نا.

کئیلگه‌ي کۆرمۆر

له پاشکۆی ٣ ره‌شنوسی گرێبه‌سته‌که‌دا به‌م شیوه‌يە باسی ده‌کات:
کئیلگه‌ي‌ه‌کی گه‌وره‌یە و ده‌که‌وتیە باشوری رۆژه‌لاتی پیکهاته‌ی (Structure) جیۆلۆجی که‌رکوه‌وه، به‌دوری ٤٥ کم له شاری که‌رکوه‌وه، ئەم پیکهاته‌يە ٣٥ کم درێژه‌و پانییه‌که‌ي ٤ کم ، بچوکت‌ره له کئیلگه‌ي چه‌مچه‌مال به‌لام یه‌ده‌گی ٣٠% زیاتره و به‌ره‌مه‌میشی زیاتره.

كىلىگە كۆرمۆر لە سالى ۱۹۲۹ دا دۆزراووتەو، پاشان دوو يىرى ھەئسەنگاندن لەسائە كانى ۱۹۵۴ و ۱۹۸۰ دا لىدراوھ. وەبەكەكە لە و پىنج كىلىگە يەي لە ناوھ راستى نەوھدە كانى سەدەي رابوردودا لەلايەن حكومەتى ھەرىمەوھە ديارى كرابوو وھكو سەرجاوە يەك بۆ ھەناردەي گاز لەرىگاي توركياوھ. پلان ھەبوو كە بە دوو قۇناغ پەرە بە كىلىگە كە بدريت. قۇناغ يەكەم ۵۰ مليون پى سىجا لە رۆژىكدا و لە قۇناغى كۆتايدا بگاتە ۲۰۰ مليون پى سىجا. برباريوو لە كىلىگە كە بەشيوھە كى لاوھ كى (جزئى) چارەسەربكرىت و بەشيوھە شلى بگوازىتەوھ بۆ كارگە يەك كە بۆ ئەومەبەستە دروست دەكرىت لە بىچى. پاشان پەرە بە كىلىگە كە دراو گەشتە قۇناغى بەرھەم ھىنانى سەرھەتاي.

لە نيوان مانگى حوزەيرانى ۱۹۸۹ تا ئابى ۱۹۹۰ پىنج يىرى پەرەپىدان لىدرا و كىلىگە كە پەيوھستكرا بە ويستگەي جياكردەوھەي گاز لە جەمبوور بۆ چارەسەركردن. وھكو جىگرەوھ(بەدىل) گازى دۇم (Dome Gas) لە جەمبوور بە كاردەھات.

كىلىگەي چەمچەمال

برىتتپە لە ھىلىكى دىزىبووھەي گەورە لە ھەوزى زاگرۆسدا ، بەدورى ۵۰-۱۰۰ كەم لە باشورى شارى ھەولپىر و ونزىكەي ۵۰ كەم لە رۆژھەلات و باكورى رۆژھەلاتى كەركوكە. ئەوزانىاربانەي لەسەر چەمچەمال لە بەردەستە زۆر كەم و ديارىكراوھ. لە گەل ئەوھشدا دوو يىر لىدراوھ. كىلىگە كە بە تەواوي ھەئسەنگاندن و تىستى بۆ نەكراوھ و زانىارى پىترۆ فيزىكى كەم لە بەردەستە. پىويست بە زانىارى زياتر ھەيە تاوھكو لە پىكھاتەي جىلۆجى و ھەشارگەي چەمچەمال تى بگەين.

بەپىي بەرنامەي پلانى كىلىگە كە كە لە گرئەبەستە كەدا ھاتوھ

ديارىكردنى راونىزكارى تايبەت بۆ ھەئسەنگاندنى مەترسىە كان لە شوينى كارەكەدا.

بەدەست خستنى ۲۰ زانىارى بومەلەرزەي (سىزىمىك) لە ۴۰۰ كەم.

يىرى ژمارە ۲ كۆنكرىتى سەرھەكەي لاپىرئىت و كارى ھىلىكارى وايەرى بۆبكرىت و گەر گونجا جارىكى تر تىستيان بكتاھوھ، ھەروھەا ھەستىت بەلئيدانى دوو يىرى ۳۰۰ ھەئسەنگاندن و تىست كردنيان .

ئەم كارانه بەبىرى ۴۴ \$ مىليون ولەماوھى ۱۲ مانگدا دەبىت بىكرىت، دەستىنشانكرىنى ئەم ماوھى پەيوھستە بە بەروارى گرىبەستەكە و بەئىندەرى لەرە (سىزىمىك) و ھەلكەندىن. پاشان دەبىت دانا پىشنىارى بەرنامەى گەشەپىدانى تەواو پىشكەش كات.

گرىبەستى دانا غاز لە گەل حكومت

ئەو گرىبەستەى دانا لە گەل حكومتى ھەرىم كىرەپەتەى پى دەوترىت پەشنىسى گرىبەست Heads of Agreements و ھەر ھەكۆ دەبىن لە ناو جۆرى گرىبەستە سەرەككە كانى نەوت و گازدا شتىك نىبە بەناوى HOA و ھەسەرەو پىناسەى رەشنىسى گرىبەستمان كىرەوھ چىبە. كەواتە بۆچى رەشنىسى گرىبەست Heads of Agreement؟ لە پىشەكى رەشنىسى كەدا كە چوارچىوھى رىكەوئىنە كە دىارى دەكات ھاتوھ " داواكراوھ خىرا كارەكان ئەنجامبىرىت تاوھ كۆ پىداوئىستى ھەرىم بۆ وزە بەشئوھ كى خىرا پىركا تەوھ، بەتایبەت لەرپى گەياندىنى گاز (غاز) بە ھەردوو وىستگەى وزەى كارەباى بازىان و ھەولپىر كەلەژىر بنىداناندىن. ئەم گرىبەستە ھاوکار دەبىت بۆ چارەسەرى كورتهپىنانى كارەبا، لەئەنجامدا سوودى بۆ ھەموو عىراق دەبىت" ھەرەوھا لەچەند لىدوانىكدا وەزىرى سامانە سىروشتىبە كانى ھەرىم و حمىد جعفر بەرئوھبەرى گشتى دانا گاز رايانگەياندى كە لە بەر پىداوئىستى زۆرى ھەرىم بەدايىنكرىنى گاز بۆ ئەو دوو وىستگەى كارەبايە لەلايەك وە بوونى كارگەيەكى جىاكرەنەوھى گازى دانا لە ئەمەرىكا وئامادەبوونى دانا بۆ گواستەوھى بۆ ھەرىم واى كىرەك بەخىراپى ئەم گرىبەستە ئىمزا بىكەين. واتە بەخىراپى رىكەوتنە كە كراوھ.

رىكەوتنە كەى HoA لەچى پىكھاتوھ؟

لەبەرروارى ۲۰۰۷/۴/۴ دا ئەم رەشنىسى گرىبەستە كراوھ و لە سى بەش پىك دىت. پىشەككەك كە لە ھەوت پەرەگراف پىك دىت تىايدا لەھەمان بەرواردا پىرۆتۆكۆلى ھاوھەشى ستراتىژى (SAP) ئىمزا كىرەوھ لە گەل دانا و ھىلال دا كە بەپى ئەم پىرۆتۆكۆلە كۆمپانىكان ھەلەستەن بە پەرىپىدان و بەگەرخستى گازى سىروشتى لەھەرىمى كوردستان ، ھەرەوھا ئامانچى رىكەوتنە كەى دىارى كىرەوھ و ناوچەى رىكەو كەتەنە كە كە خۆرمۆر و چەمچەمالە بەناوچەى HOA ناوى ھىناوھ، لە ھەمان كاتدا دانوستان بىكەن لە سەر مەرجە كانى گرىبەستى خزمەت گوزارى بەرەچاوكىرەپەشنىسى گرىبەستە كە. بەشى دووھم: دەئىت لەسەر ئەمانەى خواروھ رىكەوتوون، كە لە ۲۲ خال پىك دىت. بەلام ھەندى بىرگەى لە بلاوكراوھ كەى دادگادا نىبە ولادراوھ بەدىارى كراوى لە خالى ۹ دا باسى پاراستنى نەپىنى گرىبەستە كە دەكات، وە ئەولايەنانەى كە ئەبىت گرىبەستە كەيان بۆ ئاشكرا بىكرىت، خالە كانى (a,b,c,d) وە مادە كانى (۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۲) بەشى سىھەم: برىتیبە لە پاشكۆكان ، لە ھەوت پاشكۆ پىك دىت. بەھەمانشئوھ ئەوئىش چەند پاشكۆيەكى لابراوھ ، ئەكرى بە بۆچونى ئىمە لەبەر دوو ھۆكارىبىت يە كەم پەيوھندى نەبووبىت بەداواكەى داناگاز لە دادگا ياخود لەبەر پاراستنى نەپىنى گرىبەستە كەبىت.

پاشكۆيە كەم : سنورى كىلگەى خۆرمۆر بەپى HOA (لابراوھ).

پاشكۆيە دووھەم: مەرجە بازىرگەنىبەكان.

پاشكۆيە سىھەم : پلانى بەكارھىنانى گازى خۆرمۆر.

پاشکۆی چوارهم: سنوری کینلگه‌ی چه‌مچه‌مال به‌پیی HoA (لابراوه).

پاشکۆی پینجه‌م: هه‌سه‌نگاندنی چه‌مچه‌مال و پاشان په‌ره‌پیدانی.

پاشکۆی شه‌شه‌م: ریکاره ژمیریاریه‌کان.

پاشکۆی چه‌هه‌م: ره‌شنوسی گرپه‌سه‌ستی پاداشتی مه‌ترسی چه‌مچه‌مال (لابراوه).

هه‌ل و مه‌رجی واژۆکردنی گرپه‌سه‌ستی نیوان دانا گاز و حکومه‌تی هه‌ریم

هه‌لو مه‌رجی پیش واژۆکردنی گرپه‌سه‌سته‌که هه‌روه‌ک له ره‌شنوسی گرپه‌سه‌سته‌که و دانیشته‌کانی دادگادا باسکراوه حکومه‌تی هه‌ریم زۆر په‌له‌ی بووه ریکه‌وتنه‌که بکه‌ن، بۆ ئه‌وه‌ی که‌به زووترین کات گاز دابینه‌بکری‌ت بۆ هه‌ردوو ویستگه‌ی کاره‌بای هه‌ولێر و چه‌مچه‌مچه‌مال. شایه‌نی ئاماژه‌پیکردنه وتوو وێژه‌کان ماوه‌یه‌کی که‌م دوا‌ی ده‌سته‌به‌کار بوونی وه‌زیری سامانه‌ی سروشتیه‌کان ده‌ستی پێ کردوو.

وه‌زیری سامانه‌ی سروشتیکانی له‌له‌نده‌ن ئه‌بیت ره‌ش نووسی یاسای نه‌وت و گازی عیراقی له‌به‌ر ده‌ستدا بووه بۆ چاو پیا‌خشانده‌وه، پاش ئه‌وه‌ی له‌گه‌ل هه‌مید مه‌جید باسی ده‌کات، ریک ده‌که‌ون که ره‌شنووسه‌که بنی‌ت بۆ هه‌مید مه‌جید وه‌ ئه‌ویش تیبینی خۆی له‌سه‌ر بدات.

دوا‌ی ئه‌وه‌ی هه‌مید مه‌جید تیبینی‌کانی خۆی له‌سه‌ر ئه‌دات، له ئیمه‌یلێکدا تایبه‌ت به‌م پرسه‌ی د. ئاشتی هه‌ورامی ده‌ست‌خۆشی لێ ده‌کات وه تیبینی‌کانی به‌گرنگ هه‌له‌سه‌نکینیت. ئه‌وه‌ی شایه‌نی باسه‌ د. ئاشتی هه‌ورامی و هه‌مید مه‌جید پشتریش یه‌کتریان ناسیوه. به‌لگه‌ش بۆ ئه‌وه‌ نامه‌که‌ی د. ئاشتی یه‌ بۆ هه‌مید مه‌جید. وه‌ له‌ هه‌مان کاتدا وه‌زیر داوا‌ی لێ ده‌کات سه‌ردانی هه‌ولێر بکات تا له‌ نزیکه‌وه‌ یه‌ کتر ببینین. ئه‌وه‌ی تیبینی ده‌کریت هه‌مید مه‌به‌ستی بووه وه‌ به‌ره‌هێنان له‌ نه‌وت و گازی هه‌ریمدا بکات و خۆشی به‌دۆستی کورد ناساندوووه، وه‌ک خۆیان باسی ده‌که‌ن شان‌دیکیان پیک هیناوه‌ له‌ هه‌ردوو کۆمپانیای دانا گاز و هیلال به‌ هیوا‌ی ئه‌وه‌ی دانا له‌ بواری گازدا و هیلالیش له‌ بواری نه‌وت وه‌ به‌تایبه‌تی له‌و کینلگانه‌ی پشتر کاریان تیا‌دا کراوه و پتویستی به‌ په‌ره‌ پیدانه‌ کاربکه‌ن.

دانا گاز به‌ سه‌رۆکایه‌تی حمید مه‌جید و چه‌ند که‌سه‌یک له‌ دانا گاز له‌گه‌ل دکتۆر ئاشتی هه‌ورامی وه‌زیری سامانه‌ی سروشتیه‌کان دانیشتون و باسی کینلگه‌ی کۆرمۆریان کردوو، پاشان له‌ ئیمارات سه‌رۆک وه‌زیران نیچیرقان به‌رزانی و د. ئاشتی و سه‌رباز هه‌ورامی له‌ رپۆره‌سمی کردنه‌وه‌ی نوسینگه‌ی DNO دا حمید مه‌جیدیان بینیوه و قسه‌یان له‌ سه‌ره‌مان بابته‌ کردوه. له‌ رۆژی دواتر له‌مائی حمید مه‌جید له‌ ئیواره‌ خوانیکدا نیچیرقان به‌رزانی به‌دریژی باسی پرۆژه‌که‌ی له‌گه‌ل کردوو و توه‌یه‌تی زۆر مه‌به‌سته‌بانه‌ گاز بگه‌یه‌نن به‌هه‌ردوو ویستگه‌ی کاره‌بای هه‌ولێر و بازیان چونکه‌ سالانه‌ بۆکرینی دیزل ده‌بیت ۱,۵ ملیار دۆلار بده‌ین بۆ دابینه‌کردنی سوته‌مه‌نی بۆیستگه‌کانی وه‌ به‌ره‌هێنانی کاره‌با.

له‌و کاته‌دا دانا گاز کارگه‌یه‌کی جیا‌کردنه‌وه‌ی گازی داوا‌کردوو له‌ شاری هیوستن له‌ وه‌لایه‌تی تیکساس له‌ ئه‌مه‌ریکا که‌ له‌ بنه‌ره‌تدا بۆ ولاتی میسر بووه. گپرا‌نه‌وه‌ی هه‌ردوو لایه‌ن حمید مه‌جید و وه‌زیری سامانه‌ی سروشتیه‌کان بۆ سه‌ره‌تای یه‌ کتر ناسین و چۆنیه‌تی باسکردنی کینلگه‌ی گازی کۆرمۆر جیا‌یه، به‌لام ئه‌وه‌ی جی‌ی سه‌رنجه‌ حمید مه‌جید قسه‌کانی به‌ئهو

ئىمەيلانەى كە كىردوۋىھە تى پىشت راست دەكاتەوہ. بەلام وەزارەت و ھەرئىم ھىچ كۆنوسى كۆبونەوہىە كىان پېشكەش نە كىردوۋە ، تەنھا بەزارە كى باسىان كىردوۋە بۇ دادگا.

ھەردوۋلا كۆكن لەسەر ئەوہى كە بە خىرا و بە پەلە رەشئوسى گىرئەستە كە واژۇ كراوہ لە بەروارى ۴ى نىسانى ۲۰۰۷ دا بۇ دوو كىلگە كە ئەوانىش كىلگەى كۆرمۆر و چەمچەمالە. لە كۆرمۆر ھەشت بىرى ئامادەى تىابوۋە بەيى ئەم گىرئەستە لەرئى ئەو كارگەيەى دانا دايدەئىت LPG و كۆندىئىسئىت جىادەكاتەوہ دەيفرۆشئىت بە نرخی بازارى نىودەولەتى لەو پارەى فرۆشە شايستەى خۆى و خەرجىيە كانى وەردە گىرئەوہو و گازى بەرھەم ھاتوش لەرئى بۇرئەوہ دەگەيەئىتە ھەردوۋ وىستگەى كارەباكە. لە كىلگەى چەمچەمال مافى ھەئسەنگاندن و پەرەپىدانى داوہ بەدانا گاز. بە يى ئەو رەشئوسى گىرئەستە دەست بە كار كراوہ لەھەردوۋ كىلگە كەدا. لە مانگى ۱۰ / ۲۰۰۸ دانا دەستى كىردوۋە بەدابين كىردنى گاز بۇ وىستگە كانى كارەبا، وە لەچەمچەمالئىش لەمانگى ۱۰ / ۲۰۰۷ وە دەستى كىرد بە كۆكردنەوہى زانىارى لەرەپى (سىزىمىك).

دواى ئەوہى دانا و ھىلال بەشئىك لە پىشكە كانى فرۆشت بە ھەريەك لە OMV و MOL. وەزارەت پىئىوابوۋ كە فرۆشتنى پىشكە كان بە يى HOA ناياسايىيە، لە بەروارى ۱۸ / ۵ / ۲۰۰۹ دا دكتور ئاشتى نامەيە كى ناردوۋە بۇ پىرئىل تىايدا دەئى " ھەست بە نا ئارامىيە كى زۆر دەكەم سەبارەت بە راگەياندى ئەو رىكەوتنەى لەگەل OMV و MOL كراوہ " پاشان بەردەوام دەئىت و دەئىت " ھەمىشە وتومانە بەيى HOA مافى لايەنە كان نىيە كە پەرەپىدان لە چەمچەمال بكنە و نەوت دەريھئىن يان گاز لەدەرەوہى سنورى مۇلەتى ناوچەى كۆرمۆر و چەمچەمال، بەئىندەرە كان مافى پەرەپىدانىان نىيە جگە لە پابەندىيان بە كىردارى سىزىمىك (لەرەپى) و ھەلكەندى دوو بىرى ھەئسەنگاندن بۇ ھەرئىم وە خەرجىيە كەى لە داھاتى كۆرمۆر وەردە گىرئەوہ. ئاشكرايە لەراگەياندىنە رۇژنامە وانىيە كەدا رىكەوتنى OMV و MOL كراوہ لەسەر گىرمانەى ھەلە كە ئەوئىش مافى پەرەپىدانە، ئەوئىشەى كە زىاتر نا ئارامى دەبەخشى ئەوہىە كە تۆ ئەو مافەت فرۆشتوۋە كە مافى تۆ نەبوۋە وە ئىمە قىوئى ناكەين. لەبەر ئەو داوات لىدە كىرئى كە يەكسەر ھەرچى چالاكى ھەلكەندن لەچەمچەمال راگىرئىت و سەرى بىرەكە بگىرئىت بەشئەوہىە كى كاتى تا ئەو كاتەى بەتەواوى چاودەخشىئىنەوہ بە رەشئوسى گىرئەستە كەدا HOA و ناكۆكە كە چارە دەكەين "

بە يى گىرئەوہ كانى دانا لە دادگا لە ژئىر ھەرەشەى چە كداو بە بۆلىس چالاكىيە كانىان لە كىلگەى چەمچەمال بەتەواوہتى راگرتوون . دانا دەئىت ئەمە واى كىرد كە نەتوانىن ھىچ پىرۆژەيە كى پەرەپىدان ئەنجام بدەن. لە كۆرمۆرئىش تەنھا ئەو بىرى ۳۲۰ مىليۇن پى سىجايە بەرھەم دئىت كە بۇ وىستگە كان دەرۋات. لىرەوہ سەرەتاي كىشە كان دەست پى دەكات.

لە بەروارى ۱۵ / ۷ / ۲۰۰۹ دا وەزارەت نامەى بۇ ھىلال و دانا ناردوۋە تىيدا دەئىت: دانا ھىلال مەنە دەكرئىن لە ئەنجامدانى ھەركارىك لە ھەردوۋ ناوچە كەدا جگە لەو كارانەى رەزامەندى وەزارەتى سامانە سىروشتىيە كانى بۇ وەرگىراوہ. وەزارەت رەزامەندى لەسەر پلانى كار دەرئەبىرئە . وە دەئىت ھەركارىك بكرئىت دەئىت رەزامەندى بۇ وەرگىرئىت لە لايەن سامانە سىروشتىيە كان بۇ ھەردوۋ ناوچەى چەمچەمال و كۆرمۆر. وە تەنھا بۇ يەك ئامانچ بەردەوام دەبن ئەوئىش بۇ پىر كىردنەوہى ئەگەرى كورئەئىتان لە دابىن كىردنى گاز لە ناوچەى كۆرمۆر وەكو لە گىرئەستى HOA دا ھاتوۋە تاوہكو پىداوئىستى وىستگە كانى كارەبا پىر بكاتەوہ.

لە كاتى دروستبوونى كىشەدا مادەى ۱۶ لە رەشئوسى گىرئەستە كە HOA دىارى كىردوۋە چ رىوشوئىئىك بگىرئەتە بەر لە لايەن لايەنە كانى كىشە كەوہ بۇچارەسەر وە ھەرۋەھا چوارچىوہ و شىئوئى چارەسەرى ناكۆكىيە كەى روون كىردوۋەتەوہ

ده لئیت : ئه ولایه نه ی که ده یه ویت کیشه که چاره بکات ده بیت ده ست بکات به گرتنه بهری رپو شوینی چاره سه ره که چهند قوناغتیکی بو دیاری کردوو:

۱- نامه یه کی نوسراو سه بارهت به کیشه که ده دات به لایه نه که ی تری کیشه که پئیده و تری (Note of dispute) کورته یه که سه بارهت به سروشتی کیشه که و لایه نی کیشه باس ده کریت و داوای چاره سه ری تیدا ده کریت و ده ده بیت تیدا داوای دانوستاندن بکریت له گه ل نوینه ری پله بالادا.

۲- ئه گهر کیشه که چاره سه رنه بوو له نیوان دانوستان کاره کاندلا له ماوه ی ۶۰ رۆژدا له داوای گه شتی نامه که، ئه و لایه نه کان ده توان داوای چاره سه ری کیشه کان بکه ن له ریگه ی ناوه ندگیریکه وه (وصیط)

۳- ئه گهر کیشه که له لایه ن ناوه ندگیره که وه له ماوه ی ۶۰ رۆژدا چاره سه ر نه کرا (له به رواری دیاری کردنی ناوه ندگیره که یان هر به رواریک لایه نه کانی کیشه که دیاری بکه ن) ئه و هه ر لایه نیکی کیشه که داوای یه کلای کردنه وه ی کیشه که ده کات له ری ناو بیوانه وه وه به یی بنه ماکانی دادگای له نده ن (LCIA) وه ده بیت ئه و بنه مایانه هاوئا هه نگن له گه ل ماده ی ۱۶ ی گریبه ستی HOA. سی ناو بیوان ده بیت ناو بی بکات که هه ریم و دانا هه ریه که و ناو بیوانیک ده ستنیشان ده که ن وه له سه ر سیه م ده بیت ری بکه ون گهر نا بنه ماکانی دادگای له نده ن پهیره وه ده کریت بو ده ستنیشان کردنی ناو بیوانی سیه م.

شوینی ناو بیویه که دیاری کراوه که له له نده ن ده بیت و زمانی دادگایه که ئینگیزی ده بیت وه له کوتایدا ده لئیت بریاری ناو بیوانیه که کوتای ده بیت و ناتوانریت تانه ی لئیدریت.

تیبینی: لیره وه له بری دانا و هاو به شه کانی پیژیل به کار ده هینین هه روه که له دادگاش به وشیه وه مامه له ی له گه لا کراوه .

کیشه که له دادگا

به یی زانیاریه کانی دادگا پاش ئه وه ی له سالی ۲۰۱۳ پیژیل هه وئی دا له ری ناوه ندگیریه وه کیشه کان له گه ل هه ریم چاره سه ر بکات وه کاتیک هه ریم گوئی بو پیژیل نه گرت یان وه لامی نه بوو، ئه وکات پیژیل په نا ده بات بو دادگای ناو بیوانی له نده ن به یی ماده ی ۱۶ ی ره شنوسی گریبه سته که HOA.

له به روار ۲۱ / ۱۰ / ۲۰۱۳ پیژیل کیشه که ده باته دادگای ناو بیوانی له نده ن (London Courts of International Arbitration) به ژماره ی داوای ۱۳۲۵۲۷. له ۱ / ۸ / ۲۰۱۴ پیژیل چوار خالی سه ره کی پیشکه شی دادگا کرد که بریتین له مانه ی خواره وه:

۱. حکومتی هه ریم پیشیلی گریبه سته که ی کردوو وه زبانی به پیژیل گه یاندوو به :

ریگریکردن له کارکردن و په ره پیدانی کینگه کان. پیژیل ده لئیت هه ریم به نایاسای ریگری لی کردووین که هیچ کاریک له چه مچه مال نه که ین له مانگی ۱۰ ی ۲۰۰۹ وله هه مان کاتدا ریگری په ره پیدانی له کورمور کردوو. له کاتیکدا به به رده وام گازمان ناردوو بو ویستگه کانی کاره با. داوای گفتمو گوئی هه ردولای کیشه که و پیشکه شکردنی روونکردنه و یان سه بارهت به ماده ی ۹ له گریبه سته که پیژیل ده لئیت به یی ئه و ماده یه مافی ته و اوامان (Exclusive right) هه یه له هه ردوو کینگه که دا و له ته و اوای ماوه ی گریبه سته که دا وه هه ریم به ریگریکردن له کاره کانمان پیشیلی گریبه سته که ی کردوو. دادگا گیشته ئه و ده رنه نجامه ی که زور به روونی وه به وشیه وه که هیچ جتیگه یه که بو گومان ناهیلئیته وه به یی ماده ی ۹ گریبه سته که

حکومەتی ھەرئیم گرنەتی مافی تەواوەتی حصری (Exclusive) داوھ بە پێڕێل کە لە ماوھێ گریبەستە کە دا پەرەپێدان و بەرھەم ھێنانی بە تروۆل لە ھەردوو کێلگەھێ چەمچە مالم و کۆرمۆر بکات.

۲- دیاریکردنی نرخێ گازی شل (LPG) و کۆندینسیتی و گاز (گازی زیادە) بە ئی گریبەستە کە.

بە پێی برگەھێ ۱۶ پاشکۆی ژمارە ۲ گریبەستە کە. دەبیت بە نرخێ بازاری نیودەولەتی ئەو بەرھەمانە بفرۆشیت بە حکومەتی ھەرئیم بەلام ھەرئیم بریکێ کەم پارەھێ داوھ لە بری ئەو دوو بەرھەمە جا چ راستەوخۆ لەرپێ خۆیەوھە یان لە رپێ کریارە ناوخۆیەکان. بۆیە پێڕێل داوای قەرەبووی ئەو جیاوازییە دەکات.

دادگا سەرھتا دەبەوێت نرخێ بازاری نیودەولەتی دیاری بکات. پاش گوئیگرتن لە شایەتی پەسپۆران دەگاتە ئەو دەرئەنجامەھێ لەبەر ئەوھێ کوالیتی کۆندینسیتی کۆرمۆر زۆر نزیکە لە کوالیتی کەرکوکەوھە بەنرخێ کەرکوک دیاری دەکریت. وھە سەبارەت بە گازی شل (LPG) دیسان لەبەرئەوھێ جۆری گازکە ھاوشیوھە و نزیکە لە بێنج مارکی West Med لە سەر بنەمای ئەوھە نرخە کەھێ دیاری دەکریت. بۆیە دادگا بریار دەدات کە ھەرئیم پێویستە لەسەر پارەھێ ئەو دوو بەرھەمە بدات، لە سەر بنەمای ئەو دوو نرخە، وھەئەگەر ھەر پارەھێ کیشی داوھ دەبیت جیاوازی نرخە کە بدات.

بەلام سەبارەت بەنرخێ ئەو گازە زیادەھێ کە پێڕێل داوای دەکات کە ھەرئیم بدات، دادگا بریار دەدات ھەرئیم لەسەر نییە ھێچ برە پارەھێک بۆ گاز بدات وھە پێویستە لەسەر پێڕێل وپستگەکانی کارەبا چەند گازیان پێویست بێت بە ئی بەرانبەر دابینی بکات بە ئی پلانی کاری سەرھتایی. بۆیە داوای پارەھێ گازی زیادە رەدکرایەوھە لە لایەن دادگاوە.

۳- ئەو زیانانەھێ کە لە پێڕێل کەوتووھە بەھۆی رازینەبوونی فرۆشتنی پتروۆلی شل بە ئی گریبەستە کە.

بە پێی ریکەوتنە کە خاوەنداریتی (تایتل) گازی شل LPG و کۆندەنسەیت لە کاتی جیاکردنەوھە (پروسیس) کردندا دەگوازیتەوھە بۆ دانا، لە برگەھێ ۴ لە پاشکۆی ۲ گریبەستە کە دا زۆر بە روونی دەلی " خاوەنداری پتروۆلی شل کۆندینسیتی و LPG لە کاتی جیاکردنەوھە (پروسیسکردن) دەگوازیتەوھە بۆ دانا" وھە دادگا دەلیت پەشت ئەستور بە گریبەستە کە کە زۆر رونە مافی بازارکردن وھەناردە کردنی دەادات بە دانا وھە بە پێی پاشکۆی ۶ ی گریبەستە کە کە باسی چۆنییەتی ئەژماری داھات دەکات، دانا شایستە کانی خۆی لە داھاتە کە دەر دەکات. لەبەرانبەر دا حکومەت دەلیت مەرچی خاوەندارییە کە پەيوەست بووھە بەوھێ کە دانا بە بازار وھەناردەھێ بکات، وھە دانا لەوھەدا شکستی ھێناوھە واتە نەیتوانیوھە ھەناردەھێ بکات. بەلام ئەم ئارگومینتەھێ حکومەت وھە کو دادگا دەلیت کیشەھێ ھەھێ چونکە لەرئیکەوتنە کە دا دەلیت خاوەنداری لە خالی جیاکردنەوھە دەگوازیتەوھە بۆ دانا پێش بە بازارکردن وھەناردە کردن. بۆیە دادگا باوھری وایە لە خالی جیاکردنەوھە وھە خاوەندارییە کە ھێ دانا، دەرئەنجام بەپێی گریبەستە کە دانا دەتوانی بە بازار وھەناردەھێ بکات وھە گەر بە ھەر ھۆکاریک نەیتوانی ھەناردەھێ بکات ھەرئیم دەبیت لێ بکریت بەنرخێ نیو دەولەتی (لەسەرھوھە نرخە کە دیاری کرا بە چ پتوورئیک دەبیت) بەلام ھەرئیم ئەمەھێ نە کردووھە. دادگا گەشتە ئەو دەرئەنجامەھێ ئەو کۆمپانیایانەھێ بەرھەمەکانیان کریوھە لە پێڕێل، پێڕێل لە جیاتی ھەرئیم پێی فرۆشتوون وھە لە گریبەستە فرۆشتنە کە شیاندا بەو شپوھە ھاتووھە، کە پێڕێل لە بری ھەرئیم فرۆشتنە کە ئەنجام دەدات.

لەبەررواری ۲۰۱۱/۳/۱۵ دا پێڕێل وھەسلئیک (ئینفۆیس) بۆ حکومەت دەنپریت تیبدا داوای پارەھێ LPG مانگی یەک و دووی ۲۰۱۱ دەکات وھەنرخێ ھەرئەنئیک بە ۸۸۵،۲ \$ بۆ مانگی یەک و ۸۹۶،۵ \$ بۆ مانگی شوبات داوا دەکات. رۆژی دواتر ئەو داوایە

له لايه ن دكتور ناشتی يه وه رهد ده كرتته وه وه ده لى " ئينفويسه كه تان ره فر كرا، ئيوه له بهر ئه وه ى بازار تان نه بوو LPG تان ده سوتاند ئيستته نه گهر ده زانن نرخی وابهرزتان بو ده كات برؤن كرىارى بو بدؤزنه وه و بيفرؤشن، تكايه جارىكى تر ئينفويس بو حكومه تى ههرىم مه نىرن "

له مانگى تشرىنى يه كه مى ۱۱/۲۰۱۵ وه زاره تى سامانه سروشتيه كان فهرانىكى وه زارى دهرده كات تيايدا نرخی LPG ديارى ده كات كه برى ۶۰۰ تهن رؤژانه به دوو كؤمپانيا بفرؤشريت به ۳۱۵\$ بو ههر تهنىك ۴۰۰ تهن بو كؤمپانياى كؤرمؤر، وه ۲۰۰ تهن به كؤمپانياى ئه سىنت (Ascent) له دوو نمونه ى سهره وه دهرده كه وىت كه به چ نرخیك ههرىم يان كؤمپانيا لؤكالييه كان LPG يان كرىوه ههمان شت بو كؤندىندسىتتيش راسته .

۴- ئه وزيانه ى كه به هوى جىبه جى نه كردنى گرىبه ستى پروتوكولى هاوبه شى ستراتىزى (SAP) له پىرئىل كه وتووه .

حكومه تى ههرىم له ههمان بهرورارى ريكه وتنى ره شنوسى گرىبه سته كه له ۴/۴/۲۰۰۷ دا ريكه وتنى پروتوكولى هاوبه شى ستراتىزى SAP كردووه . لايه نىكى ئه م پروتوكوله دانا و هيلاله وه لايانه كه ى ترى حكومه تى ههرىم. به پىنى ماده ى ۲ ئه م ريكه وتنه، لايه نه كان پىكه وه پياچونه وه به سىكتهرى گازى سروشتى بكن و ناماده كردنى پلانى پىشخستنى سه كتهره لاهه كىبه كانى گازى سروشتى دابرىزن كه ئه مه له ئاينده دا هانى پهره پىدانى ژىرخانى گازى سروشتى ههرىم ده دات.

ماده ى ۳ باسى، له گهل شته كانى تر دا چاوپياخشاندنه وه وىپدا وىستى سه رمايه گوزارى بو پهره پىدانى گازى سروشتى ده كهن. ماده ى ۴ سه باره ت به دارشتنى پلانى پهره پىدانه كه يه له سه ر بنه ماى پلانى پياچونه وه سه رمايه گوزارى كه له سه ره وه ئامازه ى پىكرا. له ماده ى ۳ و ۴ دا لايه نه كان له سه ريانه پهره پىدان له رىگه ى كه رتى تايبه ته وه بكن و هه ستن به دروستكردى كؤمه لگه ى كى په ترؤكىمياوى به ناوى (شارى گازى كوردوستان) له شوئىنىكى نمونه ى ههرىمى كوردوستان .

له ماده ى ۶ دا باسى ئه وه ده كات كه ئه وكؤمپانيايانه ى چالاكى ده كهن به پىنى SAP كؤمپانياكان مافى ئه وه يان هه يه هه موو خه رچى تىچوه كانيان وه رىگرنه وه. وه له سه ر شىوازه كه ى (شىوازه قهره بووه كه) به جيا رىك ده كهن.

حكومه تى ههرىم له بهرورارى ۲۴/۵/۲۰۰۹ دا به نامه يه ك كؤتاپى هىنا به پروتوكولى هاوبه شى ستراتىزى SAP وه داواى لىكردن له ماوه ى ۳۰ رؤژدا هه موو به لگه كان پىشكه شى وه زاره ت بكن، تاوه كو به پىنى ماده ى ۶ قهره بوو بكرىنه وه له ههر خه رجىبه ك كه كرىبىتيان به پىنى SAP له وه لامدا دانا داواى برىك باره ى كرد . ههرىم داكؤكى كرد كه ئه وپاره ى له سه ر نىبه بىدات چونكه هىچ ريكه وتنىكىان نه كردووه وه كه له ماده ى ۶ دا هاتووه . دهرئه نجام دادگا برىارى دا كه وه ك چؤن ههرىم له نامه كه ىدا رايگه ياندووه به پىنى گرىبه سته كه كه قهره بوويان ده كاتوه بوئه له سه ر زيان گه ياندن به پىنى SAP ده بىت پىرئىل قهره بوو بكرىته وه.

ئهمانه ئه وخاله سه ره كيانه بوون كه پىرئىل له دادگا دژى ههرىم تؤمارى كرىبوو وه دادگا له بهرژه وه ندى ئه و برىارىدا. دهرئه نجامى دادبىنى وه وه كو دهره اوىشته ى ئه و چوار خاله چهند خالىكى تر زيادى كرد. هه ندىكىان له بهرژه وه ندى پىرئىل برىاردرا وه ه ندىكىشيان له لايان دادگا وه رتكرايه وه، له بهر ئه وه ى ئه م خالانه په يوه سته به و چوار خاله سه ره كيه وه لىرهدا تهنه ئامازه به ناوه كانيان و برىاره كانى دادگا ده كه ين بو زانىارى.

داواکانی تری پیریل له دادگا

۱. ئەو پارانهی که دەستی پیریل دەکەوت له ئەنجامی کارکردندا له هەردوو کینگە کە. پیریل داوای دەکرد که بری ۳,۳ ملیار دۆلار قەرەبوو بکریت له بری ئەو کارانهی که نەیتوانیوه ئەنجامی بدات. دادگا ئەم داوایە رەتکردۆتەوه وه پیریل ئەو مافەى نەبووه.
۲. پیریل داوای قەرەبووی ئەو زیانە دەکات کە لە یەکیک له هاوبەشەکانی که دانایە کەوتوو بەهۆی ئەوهی هەریم پارهی کۆنڤینسیت و LPG نەداوه. دادگا ئەم داوایەشی رەتکردوه.
- ۳- ئەو پارهیهی که پیریل داویتی بە کۆمپانیای پەیوهند له بری گواستنهوهی پیتروۆلی شل (پەیوهند له لایەن وهزارهتهوه به پیریل ناسینراوه) هەریم پارهی نەداوه به پەیوهند له ترسی ئەوهی کارەکان نەوهستی پیریل له بری حکومەت شایسته کانی پێداوه دواى ئەوهی که وهزارهتی لێ ئاگادارکردوهتهوه، بەلام وهزارهت وهلامی نەبووه. بۆیه دادگا بریار دەدات دەبیت ئەو بره پارهیهش بۆ پیریل بگهڕیتەوه که له بری هەریم داویتی به پەیوهند.
- ۴- ئەوپارهیهی که له نیوان ۲۰۱۵/۶/۳۰ و ۲۰۱۶/۳/۳۱ بۆ کۆنڤینسیت و LPG دەبیت بدریت به پیریل. دادگا دەلێت هەریم دەبیت ئەوپارهیه بدات.
- ۵- گازی زیاده (Excess Gas)، پیریل داواده کات هەریم گازی زیادهی لێ بکریتهوه. بەلام دادگا ئەم داوایه رەد دەکاتەوه و دەبیت به پێی پلانی خزمەتگوزاری سهرهتایی ویستگه کان چەند گازیان پێویست بێت به خۆراپی بۆی دابین بکریت
- ۶- دادگا سوودی ئەو پارهیهی که دهکەوتیه لای هەریم دیاری کرد به ۲% ی سوودی که له که بووی مانگانه تا ئەو کاته بهردهوام دەبیت که قەرزهکان به تهواوهتی دهدریتەوه.

له بهرانه ریشدا هەریم دژه داوای ههبوو له سهر پیریل، چەند خالێکی تۆمار کردبوو له دادگا، چون پوختهی خالەکانی داواکەى پیریلمان خسته روو ئاواش خالەکانی حکومەتی هەریمیش باس دهکەین.

داواکانی هەریم دژی پیریل له دادگا

- ۱- حکومەتی هەریم سکالای ئەوه دەکات که بههۆی دواکەوتنی کاری بۆری گواستنهوهی گاز بۆ ویستگەکانی بهرهمهینانی کارهباو دانانی کارگهی جیاکردنهوهی LPG زیانی بهرکهوتوووه و دەبیت قەرەبوو بکریتهوه، چونکه:
 - ۱- به پێی پاشکۆی ۳ له گرتیهسته که وله خشتهی کاره که دا ماوهی ۱۸ بۆ ۲۰ مانگ دانراوه بۆ تهواو بوونی کارهکان، و دهشلیت له بهر ئەوهی کارگه که ناماده دەبیت له مانگی ۷ ی ۲۰۰۷ دا بۆیه چاوهڕێ دهکریت ئەوماوهیه کهم بێتەوه بۆ ۹ مانگ دهکەوتیه سهر گواستنهی که رهستهی هێلی بۆریه که بۆ هەریم. ئایا ئەو ماوهی دیاری کراوه ماوهیه کی جیگیره و لایه نهکان به پێی ریکهوتنه که دەبیت پابهند بن پێوهی؟ دەلێت ئەو کاتهی که له پاشکۆی ۳ ریکهوتنه که دا هاتوووه شتیکی نائاساییه که مهرجی کارکردن دابنریت له ناو گرتیهستیکی فهرمیدا و مه بهست لێی ئیلزامی لایه نهکان نه بیت پێوه، وه شتیکی نائاساییه خشتهی کات دیاری بکریت له لایه ن لایه نیکی ریکهوتنه که وه و له بهشیک ههستیاری ریکهوتنه که وه و له

به ننگه به كي ره سميداو به ره چاوكردني هه موو بارودوخه كان و دياريكردني بارودوخي له ناكاوئه گهري دريژكردنه وهش باسكراوه
ته نها بو ئاگاداري بئيت و هيچ پابه ندييه كي لي نه كه وئته وه!

ب- حكومه تي هه رنيم به شيوه به كي تايهت ئامازه به به ره گرافي G له ره شنوسي گريبه سته كه ده كات HOA وه ئامازه به
ماده ي ۱ كه به رپرسياريه تيبه كاني دانا ديارى ده كات سه بارهت به كينلگه ي كورمور ده ئيت " ده ستركردن به به رنامه ي كاري
سه ره تاي وه هرچالاكيه كي هاوشيوه بو پلاني به كارهيئاني گزي كورمور به وئيه ي له پاشكوي ۳) به رنامه ي به كارهيئاني
گزي كورمور) داها تووه كه باسي نه و كارگه به ده كات كه دانا له ولاته به گرتووه كاني نه مه ريكا هه يه تي و بو مانگي ۷ ي ۲۰۰۷
ئاماده ده بئيت، وه له ماده ي ۴ دا لايه نه كان ده يانه وئيت گريبه ستيكي خزمهت گوزاري فراوان بكن به مه به ستي
به ره مه ئنياني گزي كورمور بو تاقيكردنه وه و كارپيكردن.

ج- پرؤژه كه به يي خسته سه ره كي هاويچ جي به جي ده كرنت كه به روراي ۶ ي شوباتي ۲۰۰۸ ي ديارى كردووه وه كو
سه ره تاي ده ستيكردني گاز. له بهر نه وه پيريل بيويسته قه ره بووي هه رنيم بكا ته وه له و زيانانه ي كه لي كه و تووه به هوي
دوا كه و تني پرؤژه كه وه.

له به رانه ردا پيريل ده ئيت هيچ كاتيكي ديارى كراو نييه بو ته واو بووني وه نه وه ي له خسته ي كات كه له پاشكوكه دا ديارى
كراوه ته نها باسي باشترين حالهت ده كات نه كه نه وه ي ملزهمين به يي گريبه سته به و ماوه يه وه. وه به ئاشكرا له به ره گرافي
E دا باسي نه وه ده كات كه ده كه وئته سه ر به له ئنده ره سانه ويه كان (Subcontractors) كه به يي بارودوخي هه رنيم
كارده كهن :

" حكومهت نه وه ده زانئيت كه جي به جي كوردي كار له لايه ن به ئينه دره ركانه وه به يي بارودوخي رامباري و ياسايي ئيستا ي عئراق
ده بئيت، جي به جي كوردي خزمهت گوزاريه كان نارعهت و كيشه ي ده بئيت و خه رجي خزمهت گوزاريه كان زياد ه كات"
دادگا راي وايه كه ته نها پيويسته گريبه سته كه بخوينينه وه له و باره وه له پاشكوي سي دا هيچ به ئينيكي تيا نييه ته نها هيو و
ئوميده كه نه گه ر كارو باره كان ته واو بوون. وه هيچ ئيلزاميكي ته عاقدي ناگه به نيئيت. ماده ي شه شي پاشكوكه ش كه خسته ي
۱۸ بو ۲۰ مانگي دانا وه و ده كرنت كه ميش بكرته وه پشتي به راده ستركردن به ستووه به دريژي له پيش خسته كه دا پئناسه ي
را ده ستركردن و نه گه ره كان باس ده كات و له سه ر گريمانه كاته كان دانراوه، به دنيا يي له هه موو بارودوخيكدا ده بئيت پابه ند
بن به كات به شيوه به كي مه عقول و هيچي تر.

دانا ده زانئيت كه ده بئيت به خيرا كاره كاني بكا ته به لام گريبه سته كه پابه ندي نه كردووه به كاتيكي ديارى كراوه وه و دادگا
داواكه ي هه رنيم ره د ده كاته وه كه به هوي دوا كه و تنه وه هه رنيم زباني بهر كه و تبئيت چونكه له به ره تدا نه و خسته ي كاته
ملزهم نه بووه .

۲- ئايا روژيكي ديارى كراو هه يه بو ناردني گاز بو ويستگه كان؟

له سه ر بنه ماي روونكردنه وه كاني خالي پيشو كه كاتيكي ديارى كراو نه بوئيت به يي گريبه سته كه بو ته واوكردني كارگه ي
LPG و هئيلي بوري گاز كه، كه وا ته وه لامي نه م داوايه نه خيره و كاتيكي ديارى كراو نييه بو ناردني گازيش بو ويستگه كان

۳. كه ي ويستگه كان ئاماده ن نه بن غازيان بي بگا ت؟

گه ر كاتيكي دياريكراو نه بئيت بو ناردني گاز به بوريه كه دا كه وا ته كاتيش ديارى نه كراوه بو گه شتي گاز به ويستگه كان.

۴. ئايا بەشدارى پىكرىنى پىرئىل لە گىرئەستە كەدا كارئىكى ياساپى بوو؟

سەبارەت بەم خالە دادگا پىي واىە هىلال هاوبەشى سەرەكى دانا بوو و پىكەئىنانى پىرئىل ، بەئى ياساپى و رىگاپىدراو بوو.

۵. ئايا بەشدارى پىكرىنى كۆمپانىيانى تر پىشئىلكردنى گىرئەستە كە بوو و ئايا زىيانى گەياندوو بە هەرئىم

بۆچوونى دادگا، بەشدارى پىكرىنى كۆمپانىيانى هىچ زىيانىكى نەگەياندو بە هەرئىم.

۶. ئايا لايەنى داواكار پىشئىلى پاراستنى نەئىنى گىرئەستە كەى كردوو؟ وەئايا حكومەتى هەرئىم نووشى زىيان بوو لەو

كارە. بۆچوونى دادگا، نەخىر بوو.

۷. ئايا حكومەتى هەرئىم هىچ جۆرە داھاتىكى لەو قازانجە دەست ئەكەوئىت كە فرۆشتنى پىشكەكانى دانا غازە بە

كۆمپانىيانى تر؟ بۆچوونى دادگا، نەخىر بوو.

وہ كو تىبىنى دەكرىت بەشئوہىە كى گشتىى هەرئىم زۆرىەى هەررەزۆرى داواكانى كەدژى پىرئىل كىرئوہىە تى لەلايەن دادگاوہ رەد

كراوہتەوہ، وەلە بەرانبەردا داوا سەرەكىيەكانى پىرئىل قىبوول كراوہ.

بۆچوونى روونبىن لەسەر كىشەكان

دواى ئەوى روونبىن خويئندەوہى ووردى كرد بۆ كووى دادبىنيەكەى دادگاى ناوبزىوانى لەندەن، ئەم تىبىنيانەمان بۆ درووست بوو:

۱. بە پىي ئەو بەلگانەى پىشكەش كراوہ بە دادگا، حكومەتى هەرئىم لە گىفتوگۆكانىدا لە گەل دانا گاز هىچ كۆنوسىكى كۆبوونەوہكان ياخود دانىشتنەكان لە ئاستى وەزارى وە پاشان لەئاستى سەرۆك وەزىران بوونى نەبووہ. ئەمە جىي تىبىنى و سەرسورمانى دادگا بوو وە دادگا وا باسى دەكات كە ئەمە كارئىكى نااسايە. بە پىچەوانەوہ دانا گاز بەلگەى پىشكەش كىرئوہ.

جىگەى پرسىارە لە كاتىكدا هەر كۆمپانىيايەك ياخود رىكخراوئىك، لە هەر ئاستىكدا كۆبوونەوہ بكات كۆنوسى دەبئىت چ جاي حكومەت و سەبارەت بە پرسىكى گىرئىكى وا كە پىئوسىتى بە تۆماركردنى هەموو و تووئىژو دانوستانىك هەيە بۆ ئەوہى سوودى لى وەربىگرئىت لەدوا رۆژدا و وەكو بەلگەش بەكار بەئىرئىت. ئەم پرسە پرسىكى ستراتىجىيە بۆ هەرئىم، چونكە باسى گىرئەستى درئىخايانەكە پەيوەستە بەسامانى سىروشتى وەلاتەوہ. وە وەك دەبىرئىت لىكەوتەى زۆرى هەبوو. ئەمە ئەوہ دەردەخات كە حكومەت و وزارەتى سامانە سىروشتىيەكان بە شئوہىەكى سىستەماتىك كاريان نەكردووہ.

۲. هەرەك ئاشكرايە هەموو گىرئەستىك بىرئىيە لە رىكەوتنى نىوان دوو لايەن لەسەر شتئىكى دىارى كراو دواى دانوستاندن و دىارى كىردنى ئامانجەكان دەگەنە رىكەوتن. بىرگەكانى گىرئەستى باش بەشئوہىەك دادەرئىژرى كە كەمترىن بوار بدات بە لىكدانوہ. بە مانايەكى تر، دەبئىت بەرپرسىارئىتى (ئىلتىزامات) لايەنى گىرئەستەكە زۆر روون و ئاشكرا بئىت. بەلام كاتىك

گريپه ستي حكومه تي هه ريم و دانا گاز ئه بينين تيبيني ئه وه ده كه مين كه بهم شيوه يه نيه، به لكو زماني دارشتنه وه ي گريپه سته كه به شيوه يه كه كه پابه ندييه كاني حكومه تي هه ريم زور روون و ئيلزاميه، ووشه ي ئه بيت (Shall) به كار هاتووه كه ئه و ووشه يه له زماني انگليزيدا ووشه يه كي به هيزه، به لام له به رامبهردا زورنيك له پابه ندييه كاني دانا گاز به شيوه ي روون كرده وه يه چ له پيشه كي گريپه سته كه ياخود له پاشكوكان، وه هيچ پابه ندييه كي (ئيلزامي) گريپه ستي (ته عاقدى) نيه، كه ئه مه خالى لاوازي دارشتنه كه يه، كه ستيكي شارهزا خوئندنه وه ي بۆ بكات ئه و بۆچوونه ي لا درووست ده بيت كه ئه م گريپه سته يه ك لايه نه نووسراوه به سوودى دانا گاز ئه شكيتته وه. ئه مه ش يه كتيكي تره له وه هوكارانه ي كه هه ريم ئه و داوايانه ي هه يبوو دژى دانا وله لايان دادگاوه رهت كراوه توه، بۆ ئه م خاله ده گه رپه تته وه.

۳. خالتيكي زور گرنگ و جه وه هه رى كه خالى به هيزى داواكار (پيژنل) بوو وه زوربه ي بريا ره كاني دادگاي له سه ر بنيات نرا وه ماده ي (۹) ي گريپه سته كه بوو. كه وه كو دادگا ده ئى "زور به روونى وه به شيوه يه ك كه هيچ جيگه يه ك بۆ گومان ناهي ئه تته وه مافى حه صرى (Exclusive Right) داوه به پيژنل بۆ هه ردوو كي لگه ي كورمؤرو چه مچه مال". مافى حه صرى ته نها له جوړى گريپه ستي ئيمتيازدا هه يه. به پي ئه م ماده يه، حكومه تي هه ريم هه موو مافنيك ده دات به لايه ني گريپه سته كه له ماوه ي گريپه سته كه دا هه موو وه به ره ينان و په ره پيدانتيك له كي لگه كاندا بكات.

له گريپه سته كه دا باسى گريپه ستي خزمه تگوزارى كراوه، به راي دادگا ئه مه ته نها بۆ ئه وه بووه كه كيشه يان له گه ل حكومه تي ناوه ندا بۆ درووست نه بيت، چوونكه گريپه سته كاني به غدا هه مووى له جوړى گريپه ستي خزمه تگوزاريه، وه له هه مان كاتيشدا دانا داواى له هه ريم كرده وه له ئه گه رى دروست بوونى هه چ جوړه كيشه يه ك له گه ل حكومه تي ناوه ندا گه رهنى ئه وه بدات به دانا گاز هيچ جوړه زيانيكي پى نه گات.

ئه وه ي گرنگه لي ره دا ئماژه ي پي بكه ين كي لگه ي كورمؤر كي لگه يه كي ئاماد بووه وه هه شت ييرى ئاماده ي تيا بووه، ته نها پيويستى به گريپه ستي خزمه تگوزارى بووه بۆ ئه وه ي به ره مه ينان و په ره پيدانى تيا دابكرتي و له به رانه ردا كو مپانياي وه به ره ين مافى خزمه تگوزاريه كه وه رده گريت. وه كو له گي رانه وه ي دانا دا هاتووه كه يه كه م سه ردانى هه ولي تران كرده وه بۆ گفتوو گو شانديك له هه ردوو كو مپانياي دانا و هيلال هاتوون ئه و كي لنگه نه ي ئامانجيان بووه كه پيشتر وه به ره ينانى تيا كراوه و ئه مان بي ن په ره پيدانى تيا بكه ن به مانايه كي تر ئه گه ر زوره به گريپه ستي خزمه ت گوزارى رازى بووناي به لام له وه ي بۆ هاتبوون زور زياتر يان ده ست كه وت، ياخود ئه وه ده گه يه ني كاتيكي زانيويانه هه ريم زور پيويستى به گه ياندى گزى كورمؤره بۆ ويستگه كان له هه مان كاتدا ئه مانيش كارگه يه كي ئاماده يان هه بووه كه بۆ ئه ومه به سته به كارده هات زياتر پيگه ي خو يان له دانوستاندا به هيز كرده وه توانيو يانه مافى حصرى بچرن.

له گه ل ئه وه شدا له ماده ي (۹) دا كه باسى مافى حه صرى ده كات و پيشتر ئامازه مان پيكرد، ئه م جوړه له ماف تايبه ته به گريپه ستي امتياز، به شيوه يه كي گشتى گريپه ستي امتياز له و لا تانه په يره وه ده كريت كه سيسته مى باجى به هيزيان هه يه، به لام هه روه كو ده زانين حكومه تي هه ريمي كوردستان سيسته مى باجى لاوازه، وه له سيكته رى نه وت وگازدا كو مپانيايان به خشيوه له پيدانى باج. كه وا ته جيگير كردنى ئه م خاله جيى پرسيا ره!

كاتيكي كه ليكدانه وه ي هه ريم ده خوئينه وه بۆ مافى حصرى ئه و پرسيا ره مان لا دروست ده بيت كه ئايا هه ريم له و ماده يه ني گيشتوو يان نا؟ وه له سه ره تاي كيشه كه وه له گه ل پيژنل له چه مچه مال گه ر لى تيبگه شتايه به ئاراسته يه كي تر ده روشت و ئه گه رى چاره سه رى كيشه كه زياتر بوو. هه ريم ليكدانه وه يه كي سه ير ده كات ده لئيت له چه مچه مال پيژنل ته نها مافى

ههئسه ننگندن و لیدانی دوو بیرى ههیه بۆ ههریم، وه ئه وپارهیهی خهرجی کرووه ده توانیته له کۆرمۆر وهری گرتیه وه! ئهم وهلامه له لایهن دادگاو به هه موو شپوهیهك رهد کرایه وه. چونکه مادهی (۹) زۆر روون و ئاشکرايه، وه کو وتمان ههچ بواریکی بۆ لیکدانه وه ی جیاواز نه ههشتوو وه، ههچ مادهیه کی تر له گرتیهسته که دا ئه وهنده راشکاوانه و به بوختی مانا که ی ناگهیه نیته. ئه مه ئه و پرسیاره مان لا دروست ده کات ئایا ئه و لایهنه یاسایی و ژمیریارییهی ههریم که به رپرس بووه له دارشتنه وهی گرتیهسته که دا ئاستی شاره زایی و لیهاتوو ی له م جوړه گرتیه ستانه دا چه ند بووه ؟ له هه مانکادا تیگه یشتنی ههریم بۆ ئه و گرتیهسته ی که مه فروزه خو ی له گه ل دانا دایر شتبیته ده خاته ژیر پرسیاره وه.

۴. په له کردن له گرتیهسته که دا ئاماژهیه بۆ نه بوونی پلانی ورد و درێژخایهن و لیکدانه وه و ههئسه ننگندن. ده زانین کاتی گرتیهسته که وه زارته له سه ره تاکانی دروست بونیدا بووه، هه رگیز چاوه رپێ ئه وه ناکهین وه زیری سامانه سروشتیهی کان به ته نها هه موو چه مکه کان پر بکاته وه و شاره زای هه موو بواره کان بیته، چاوه ریمان وایه له که سیک که ماوهیه کی زۆر له سه کته ری نه وت و گازدا ئیشی کرد بیته که شاره زایی زۆر باشی له هه ئیله سه ره کیهی کان ی بواره په یوه ندی داره کان به پرۆسه کان هه یه، ئه مه ده بیته وای لیبکات که که سانی پسپۆرو زۆر شاره زا له وه زارته که ی کۆبکاته وه وه به بی راویژ ههچ کاریک نه کات وه ههئسه ننگندن ی ورد بۆ هه موو هه نگاوه کان بکات پێش هه ره هه نگاویکی کرده یی که به ره و گرتیهستی به ریت، چونکه گرتیهستی بواری نه وت گرتیهستی درێژخایهنه، به تایبه تی لیکه وته دارایی و یاسایه کان ده بیته حسابی وردی بۆ بکریته. بۆیه به گرنگی ده زانین پرسیار ده بیته چ ئاماده باشیهک کرابیته پێش ئه م گرتیهسته وه لیتگیه شتی ئاماده کارانی گرتیهسته که بۆ کێلگه کان چه ند بوویته به تایبهت کۆرمۆر؟ چونکه هه شت بیرى ئاماده ی تیا بووه. بۆچی ناوچهی کێلگه ی چه مچه مال خراوته ناو گرتیهسته که وه به تایبهت کاتیک ههریم ده لێ ئیمه مه به ستمان بووه ته نها پشکنینی سیزمیک و دوو بیرى ههئسه ننگندن لێ بدریته و بری ئه وپارهش که بۆی ته رخانکراوه ۴۴ ملیۆن دۆلار بووه، وه گه ر ئه وه مه به ست بووه بۆ له دارشتی ماده کان ی گرتیهسته که دا ئاماژه ی پێ نه کراوه و له ماده ی ۹ دا ههروهک کۆرمۆر گرهنتی مافی حصری به کۆمپانیا دراوه؟

۵. خه مساردی (ئیهمالی) له ئیشکردندا که له کۆتاییدا زیانی مادی و مهعنهوی به حکومهتی ههریم و هاوالاتیان گه یاندووه. لێره دا ئاماژه به دوو خال ده کهن: یه که میان ئاماده کردنی شوینی کارگه که ی کۆرمۆر و که مپی کێلگه که له گه ل راکیشانی بۆری گاز که ئه م کارانه دراوه به به ئیندهری سانهوی (Subcontractor). له مانگی ۹ ی ۲۰۰۷ دا پێرێل هه ست ده کات کاره کان ی بنیادنانی که مپه که زۆر به سستی ده روا ت له لایهن به ئیندهره لاوه کیهی که وه که بریتیه له کۆمپانیاکانی (نۆکان، کار و زۆرک) که پیکه وه کۆمپانیهی کی هاو به شیان Joint Venture پیک هه ئنا بوو به ناوی (NKZ). پێرێل ده لیت پیدانی کار به م کۆمپانیا نه کاریک ته وا و سیاسی بوو چونکه حکومهتی ههریم به روون و ئاشکرا یی وتین که گه ر ده تانهوی له پارێزگی سلیمانی کار بکه ن ئه وا ده بیته ئه نجامدانی ئه و کارانه بده ن به (NKZ). کێشه هه بووه له ئه دای کاری ئه م کۆمپانیا نه دا، وه کو له نامه کان ی به رپوه به ری پێرێلدا هاتوو، به رپوه به ر و هه ما هه ننگار له پنگه ی کارکردن نه بووه، پلانی کارکردن، هه ئلکاری (Chart) کارکردن له پیکه، هه ئلکاری پرۆژه که بوونی نه بووه. چه ند جار کۆمپانیا NKZ ئاگادار کراوه ته وه لیتی سو دی نه بووه. کێشه ی په یوه ندی و هه ما هه نگی کردنیان هه بووه له گه ئیاندا. ته نانهت کوالیتی کاره کان یان زۆر خراب بووه، باسی دروستکردنی یه که کان ی که مپه که ده کات که ده رگای زۆر ته نک و بناغه ی لاواز دروست کراوه که به رگه ی ره شه بایهک

ناگريٽ. له گهټ ټامانجی پرؤزه که دا يه ک ناگريټه وه که بؤ ماوهيه کی دريژ خيان به کار ديټ. ټمه سه بارت به کاری شارستاني.

سه بارت به راکيشانی بؤرپی گزيش هيچ ټه زمونځي کارکردنی له و جؤره يان نه بووه، له حيمچي خؤماليان به کارهين او وه کاره کانيان زؤر خراب بووه، چهنډ جار ټاگا دارکراونه ته وه، له کؤتايدا به ناچاری پيرټل کريکاري له حيمي له دهره وه بؤ دابينکردوون. بؤ چاره سه رکردنی کيشه کانيان چهندين جار له گهټيان دانيشتون سودی نه بووه، داواي يارمه تيان له وه زارعت کردووه بؤ ټه وهی ههنگو بنيت بؤ فشارخسته نه سهر NKZ تا ټه و کيشانه چاره سهر بکه ن. به ټلام د. ناشتی رهدی کردووه ته وه هيچ ته داخلټيک بکات وتوويه تي ټه وه بهرپرسيارتي خؤتانه. ټه م ناشاره زاييهی NKZ و خه مساردی وه زارعت له وهی فشاريان بخته سه سهر تاوه کو کاره کانيان به باشی ټه نجام بدهن جيټي پرسياره به تايهت کاتيک ده زانين ههر له سه ره تاوه داواکاری وه زارت بووه بؤ به شداری پيکردنی NKZ. ده زانين ټه وکات کؤمپانيا ناوخؤبيه کان شاره زاييان له بواي نهوت نه بووه، راکيشانی بؤرپيه که ش به هه مان شيوه، بؤيه له سه ره تاوه ده يان تواني وه ده بوايه شاره زاي بياني بهين، به ټلام ټه وهی زياتر جيټي پرسياره که کاره شارستاني و کاره باي و... هتد نه توانن به باشی ټه نجام بدهن! ټمه گومانی ټه وه درووست ده کات به مه به ست کاريان نه کردووه يا خود گهنده ټيه کی زؤر هه بووه له کاره کانيان و ټپرسينه وه نه بووه، گهر وه زارعت فشاری له سهر KNZ بوايه له و بروايه دايان به شيويه کی تر کار بکرايه، ټه و دواکه وتنه ش روی نه دايه، چونکه به هؤی دواکه وتنی کاری ټه مانه وه کارگه که و گه يان دنی گاز به ويستگه کانيش دواکه وتووه. له کاتيکدا ده بوايه وه زارعت له پيرټل زياتر له خه می ته واو بونی پرؤزه که دا بوايه، به ټلام ټمه به ديناکريټ و يه کيش ناگريټه وه له گهټ ټامانجی گريه سته که دا. شاينه ي باسه پاننه ری پشت ټه م ريکه وتنه HOA ټه وه يه که به خيرا ترين کات گاز بگه ينريت به ويستگه کاني کاره با، به ټلام حکومتی ههر ټيم و وه زارعتی سامانه سروشتيه کان خه م سارد بووه له فشارخسته سهر کؤمپانيا کاني KNZ. دووم خال ههر سه بارت به وهی وه زارعت خه مسارد بووه ټه وه يه، کاتيک کيشه ده که و ټته نيوان پيرټل و وه زارعت، به يټي گريه سته که پيرټل داواي دانيشتن ده کات بؤ چاره سه رکردن، پاشان داواي ناوه نډ گيري ده کات که وه ټامي وه زارعتيان ده ستناکه وي په نا بؤ ناو بؤ يواني دادگا ده بن، به پای روونبين گهر له و قؤ ناغانه ي سه ره تا دا حکومت ټاماده ي دانيشتن بوايه و هه موو شتی ره فز نه کردايه ټه وکات ده توانا کيشه کان به ټاراسته يه کی تر وه زؤر باشتر چاره سهر بکرايه و ټه وه نده له سه ر هاو ټتايانی ههر ټيم نه که وتايه.

6. ټيچووی دادگای له نندن و ده سته ي پاريزهران له سه ر حکومتی ههر ټيم هه تا ټيستا نه زانراوه چهنډ بووه؟ ماوهی دادگايه که نزيکه ي چوار سالی خيان دووه ههر ټيم ټاشکرای نه کردووه که ټيچووی دادگا چهنډ بووه، هه روه ها ټيچووی ټيمي پاريزهران چهنډ که وتووه له سه ر ههر ټيم، چونکه له کؤتايدا ټه مه ش ده چيټه پال ټه و زيانه ي ههر ټيم ټي که وتووه. کاتيک له گهټ پاريزهر بؤ کيشه يه کی ديارى کراو داده نيشيت و که يسه که تي ده ده يټي، ټه ويش له سه ر بنه ماي به ټنگه کان هه ټسه نگانډن بؤ که يسه که ده کات، به دن ټيايی دواي ته ته له کردنی ده زانټيت که ټه گه ری برندنه وه يان دؤرانی که يسه که به مه زنده کراوی چهنده. ټايا چ ريټماي و ټامؤژگارپيه ک دراوه به ههر ټيم له لايه ن پاريزهره کانيه وه؟ چونکه کاتيک که يسي به رگري ههر ټيم ده خوټينه وه زؤرينک له به رگريه کاني له لايه ن دادگاوه به هه نډ وه رناگريټ، به رگريه کی نييه له خو ي بکات که خالی حساب بؤ کراو بټيت،

خالیکى تر که بووه به بارقورسى به سهر ههریمهوه ئه وهیه کاتیک که که یسه که ده چیته دادگا ئیتر ههریم ده وهستیت له پیدانی شایسته ی دارایی به پیریل یان پیدانی ههر بره پارهیهک. ئه مه وا ده کات که قهرزه کانی که له که ببیت . وه کو ده زانین دادگا سودی که له که بووی ۲% خسته سهر شایسته کانی پیریل واته ئه وه سووه مانگانه ئه ژمار ده کریت و زیاد ده کات بو نمونه گهر ۱۰۰ دۆلار قهرزیت کوتای مانگ ده بیته ۱۰۲ \$ وه مانگه که ی تر ۱۰۲ کو ههرچه ندی تر هی ئه ومانگه بیت که رهتی ۲% وه بهوشیوهیه تا پاره که به ته وای ده دریته وه.

۷. ریکه وئنی حکومه تی ههریم له گه ل پیریل له دهره وه ی دادگا.

ده ره نه نجای دادگای له نندن به وه کوتای هات که حکومه تی ههریم قهره بوو پیریل بکات به بری (۲ دوو ملیار و ۲۳۹ دوو سهد و سی و نو ملیون دۆلار). ههر دوو لار ریکه وئنی له سهر چۆنی تی دانه وه ی ئه وه پارهیه به م شیتیه یی خواره وه که له راگه یانندی حکومه تی ههریم و پیریلدا هاتوه:

حکومه تی ههریمی کوردستان بری ۶۰۰ شه ش سهد ملیون دۆلار به (پیریل) ده دات

حکومه تی ههریمی کوردستان بری ۴۰۰ چوار سهد ملیون دۆلاری تر به (پیریل) به مه بهستی وه به رهینان له بواری گه شه پیدانی زیاتر به مه بهستی فراوان کردنی به ره مه پینان

ئه و بره پارهیه ی ده مینیتیه وه له بریاری ناوبژیوانیه که که ده کاته بری (۱ یه ک ملیار و ۲۳۹ دوو سهد و سی و نو ملیون دۆلار) ئیتر وه کو قهرز له ئه ستوی حکومه تی ههریم نامینیت، به لکو پۆلین ده کرتیه وه و تۆمار ده کریت وه کو تیچووی خه رجکراو له لایه ن کۆنسۆرتیۆمه وه به هه ئه په سیردراوی ده مینیتیه وه و شایانی وه رگرتنه وه یه له داها تی به ده سته اتوو له وه به رهینان له ناوچه کانی ریکه وئنی سالی ۲۰۰۷ وه کو تیچوو.

ئه م سئ خاله ی سهره وه په یوه سته به داواکه ی پیریل له دادگای ناوبژیوانی له نده ن، به لام به رای ئیمه له روونین به شه کانی تری ریکه وئنه که په یوه سته به داوایه کی تری پیریل دژی ههریم له مانگی ۲۰۱۷/۵/۱ پیشکشی دادگای واشنتون کرد له ئه مریکا که داوای بری ۲۶،۵ ملیار دۆلاری ده کرد به بیانوی ئه وه ی کاره کانی وه ستاوه له ههریمی کوردستاندا و زیانی لیکه وئوه. بۆئه وه ی ههریم پیریل رازی بکات به وه ی داواکه ی بکشینیتیه وه ههر چۆن له ریکه وئنه که دا نامازه ی پیکردوو وه ده ئیت " کوتای هینان به هه موو داوا هه ئه په سیراوه کانی نیوانیان، له وان هه ش داوای قهره بوو کردنه وه ی ئه و زیانانه ی له لایه ن کۆنسۆرتیۆمه وه کراوه له به رامبه ر حکومه تی ههریمی کوردستان"

له به رامبه ر وازهینانی پیریلدا له داواکانی تری له دادگا، حکومه تی ههریم رازی بووه به وه ی که:

۱. لایه نه کان پیکه وه ده سته بردار بوون و ته نازولیان کرد له هه موو داوا یاسایه کانیان له ناوبژیوانی و ههر پرۆسه یه کی تری په یوه ندیدار به دادگا گانه وه. به مه ش ماوه ی گریبه سته که درتزه کرایه وه بو سالی ۲۰۰۹، و اتا ۱۷ سالی بو زیاد کرا.

۲. فراوان کردنی ناوچه ی گریبه سته که ی پیرل به زیاد کردنی ههر دوو بلوکی نزیک ۱۹ و ۲۰. ئه م دوو بلوکه ش زیاد کراون بو سهر ناوچه کانی ریکه وئنی سالی ۲۰۰۷، له گه ل پابه ندی کۆنسۆرتیۆم بو وه به رهینانی سهره تایی له سهر ئه م بلوکه نه و گه شه پیدانی بلوکه کان ئه گهر سهرچاوه ی نه وت و گازی بازرگانی دۆزرانه وه.

۳- حکومه تی ههریمی کوردستان هه لده ستیت به کرینه وه ی رتیه ی ۵۰٪ ی ئه و بره زیاده گازه ی که له داها توو به ره هم ده هینریت به یی ئه و مه رجانه ی لایه نه کان له سهری ریکه که ون و به کار ده هینریت بو مه بهستی دا بین کردنی گاز بو ویتسگه کانی به ره مه پینانی کاره با له ههریمی کوردستان، ئه و رتیه ی ۵۰٪ ی تریش که ده مینیتیه وه له گازی زیاده ی

بهره‌مه‌پنراوه که ده کاته ۲۵۰ مه‌قمه‌ق له لایهن (پێڕل)ه‌وه به بازار ده‌کریت چ له رینگای فرۆشتنی به کپیارانی که‌رتی تایبته له ناو عێراق، یان له رینگای هه‌نارده‌کردنه‌وه، یاخود ده‌کریت به حکوومه‌تی هه‌رێمی کوردستان بفرۆشیت بۆ هه‌مان مه‌به‌ستی فراوانکردنی بهره‌مه‌پنانی کاره‌با له چوارچێوه‌ی عێراقدا.

له‌م خاڵه‌دا دیارینه‌کراوه که هه‌رێم به چ نرخێک ئه‌و گازه زیاده‌یه له پێڕل ده‌کریت. له‌ گریه‌سته باشه‌کاندا نرخ داشکاو ده‌ستنیشان ده‌کریت بۆ فرۆشتنی بهره‌م بۆ بازاری ناوخۆ. بۆ نمونه له نمونه‌ی گریه‌ستی هاوبه‌شی کردن له‌بهره‌می ئه‌نده‌نوسیدا کۆمپانیا له‌سه‌ریه‌تی ئه‌وبه‌ری دابینی ده‌کات بۆ بازاری ناوخۆ به‌ نرخ داشکاو بفرۆشیت وه جاریکی تر حکومه‌ت باج له پاره‌ی فرۆشراوه‌که‌ش له کۆمپانیا وه‌رده‌گریت. دیاری نه‌کردنی ده‌کریت لیکدانه‌وه‌ی بۆ بکریت که مه‌به‌ستی لێی نرخ بازاره، له‌کاتی‌کدا باشت‌ر ده‌بوو وه ده‌بیت بۆ هه‌رێم که‌به‌نرخ داشکاو رێک بکه‌ویت به‌تایبه‌تی ماوه‌ی گریه‌سته‌که بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر درێژکراوه‌ته‌وه.

٤- "ته‌رخانکردنی به‌شه‌قازانجی (پێڕل) له‌ داهاقی به‌ ده‌سته‌توو له‌ باشه‌پوژدا له‌ ناوچه‌کانی دیاریکراو له‌ رێککه‌وتنی سالی ٢٠٠٧ له‌ سه‌ر هه‌مان بنه‌مای کارپێکراو ده‌بیت که دیاری کراوه بۆ ئاستی قازانجی گشتی کۆمپانیا نیوده‌وه‌له‌تیه‌کانی نه‌وت له‌ چوارچێوه‌ی (گریه‌سته‌کانی هاوبه‌شیکردن له‌ بهره‌مه‌پنانه‌) له‌ هه‌رێمی کوردستان، له‌م خاڵه‌ی رێککه‌وتنی یه‌کلاکردنه‌وه‌که په‌چاوی هه‌بوونی مه‌ترسی زیاتری وه‌به‌ره‌پنانه‌ و سه‌رمایه‌ کراوه له‌ بواری گه‌شه‌پێدانی سه‌رچاوه‌کانی گازی سروشتی به‌ به‌راورد له‌گه‌ڵ گه‌شه‌پێدانی نه‌وت و له‌ دوا‌ی به‌ده‌سته‌پنانه‌وه‌ی تیچووی ئه‌و وه‌به‌ره‌پنانه‌ی که کۆنسیۆتێرمه‌که ئه‌نجامی ده‌ده‌ن، ئه‌وا داهاقی به‌ ده‌سته‌توو وه‌کو قازانج به‌ رێژه‌ی ٧٨٪ له‌ ناوچه‌کانی رێککه‌وتنه‌که بۆ به‌رژه‌وه‌ندی حکوومه‌تی هه‌رێمی کوردستان ده‌بیت و رێژه‌ی ٢٢٪ بۆ به‌رژه‌وه‌ندی (پێڕل) ده‌بیت".

وه‌هه‌روه‌ها "لایه‌نه‌کان هه‌ستان به‌ هه‌موارکردن و روونکردنه‌وه‌ی هه‌ندیک له‌ مه‌رج و داڕشته‌کانی رێککه‌وتنی سالی ٢٠٠٧". ئایا جۆری گریه‌سته‌که گۆردراوه بۆ هاوبه‌شی کردن له‌بهره‌م یاخود هه‌ر به‌ HOA ماوه‌ته‌وه؟ چونکه‌ روون نیه له‌ لایه‌ک ده‌لێت به‌ پێی گریه‌ستی بهره‌می هاوبه‌ش قازانجی گشتی کۆمپانیا دیاری ده‌کریت. له‌ لایه‌کی تریش ده‌لێت، هه‌ستان به‌ هه‌موارکردن و روونکردنه‌وه‌ی هه‌ندیک له‌ مه‌رج و داڕشته‌کانی رێککه‌وتنه‌که.

له‌ کۆتایدا ده‌گه‌ینه‌ ئه‌و ده‌رئه‌نجامه‌ که حکومه‌تی هه‌رێم ته‌نها ٢ دوو ملیار و ٢٣٩ دوو سه‌د و سی و نۆ ملیۆن دۆلاری نه‌دۆرانده‌وه، به‌لکه‌ ١٧ ساڵ ماوه‌ی گریه‌سته‌کی درێژ کردۆته‌وه، وه ناوچه‌ی گریه‌سته‌کی فراوان کردووه، وه بری داهاقی قازانجی پێڕلی دیاری کردووه به‌ له‌ ٢٢٪ بۆ هه‌موو ناوچه‌ی گریه‌سته‌که که ئه‌م ئاسته زیاتره له‌وه‌ی هه‌رێم له‌ گریه‌سته‌کانی تردا دیاری کردووه بۆ کۆمپانیاکان. ئه‌مانه هه‌مووی پاره‌یه‌و له‌ سه‌ر هاو‌لاتیانی هه‌رێم زۆر پاده‌وه‌ستیت.

ئایا کرینه‌وه‌ی LPG و کۆن‌دیسیت هه‌ر به‌ومه‌رجانه‌ی له‌ گریه‌سته‌که‌ی HOA هاتبوو ماوه‌ته‌وه؟ ئایا هه‌رێم ده‌بیت به‌ ونرخه‌ی دیاری کراوه بیکریته‌وه؟ یاخود له‌ هه‌مواره‌که‌دا گۆرانی به‌سه‌ردا هاتوو؟ ئه‌مانه هه‌مووی پرسیارن وه پتویستیان به‌وه‌لامه له‌لایهن وه‌زاره‌تی سامانه‌ سروشتیه‌کانه‌وه

هه لۆیستی پەرله مان و سه رۆكایه تی حكومه ت و داواكارى گشتی

سه باره ت به ده ره هاویشته ی گریبه سته كه

كیشه یه كى گهره ی وا كه په یوه سته به داهات و سامانی گشتیه وه ده بویه وه ده بئیت كاردانه وه ی جدی لیبكه ویته وه له هه ردوو ئاستی حكومه ت و پەرله مان. سه رۆكایه تی حكومه ت وه كو ئه ولایه نه ی به رپرسیاره له كارى وه زا ره ته كان و لپرسینه وه لپیان وه پەرله مانیش وه كو ئه ولایه نه ی به رپرسیاره له چاودیزی حكومه ت و لپرسینه وه لپی، له كو تایدا رۆلی داواكارى گشتی لهم كیشه دا و پارێزگاری له مۆلك و مالی گشتی.

سه ره تا ده بئیت بزانی ئه وه هه نگاوانه چیبوون كه سه رۆكایه تی حكومه ت گریتنیه بهر بهرانبه ر ئه وه كه س و لایه نانه ی كه كه مته رخه م بوون و به شیه وه یه كه له شیه وه كان به رپرسیارێتان لهم كه یسه دا ده كه ویته سه رشان؟ وه زا ره تی سامانه سه رووشتییه كان ئه ولایه نه یه كه به رپرسیاره له كه یسه كه، چی كرا و چۆن مامه له ی له گه ئدا كرا سه باره ت به ئه م كه یسه؟ چ هه نگاویك نرا بو دهرس وه گرتن لپی و ئه گه رى دووباره نه بوونه وه ی؟ كى سزا درا له سه رى؟ ناكړیت له كه یسپى وادا كه س موقه سیر و كه مته رخه م نه بوو بئیت!

سه باره ت به پەرله مان وه كو ئه ولایه نه ی نوینه رایه تی خه لکی هه ریم ده كات به هه موو پیکهاته كانیه وه، له كو ئی ئه م كه یسه دایه؟ رۆلی پەرله مان چاودیزی و به دوا دا چونه بو كیشه كان و لپرسینه وه و بانگه ئیش كردنی ده سته لاتی جیبه جی كرده. له و ماوه یه دا و ئیستاشی له گه ل بئیت چ لپرسینه وه یه كه له سه رۆك وه زریان و وه زیری سامانه سه رووشتییه كان كرا؟ به یپی یاسا كه س له سه روو یاسا وه نییه، گه ر ئه مه وایه بو كه س سزا نه درا له سه ر به هه ده ردانی سامانی گشتی و سامانی سه رووشتی ئه م هه رنیه؟

داواكارى گشتی ئه ولایه نه یه ده بئیت پارێزگاری له مۆلك و مالی گشتی بكات. به یپی یاسای داواكارى گشتی ژماره ۵۹ ی سالی ۱۹۷۹ له ماده ی یه كه و له یه كینك له ئامانجه كانی ئه م یاسایه دا ده ئیت "پاراستنی سه رووت و سامانی گشتی" له روانگه ی ئه م یاسایه وه هه ر پێشیلكاریه كى یاسای یخود هه ر كرده وه یه كه ببیته هو ی زیان گه یاندن به مالی گشتی داواكارى گشتی مافی ئه وه ی هه یه به دوا دا چوونی بو بكات وه ئه گه ر ده ربكه ویت كه تاوانیک هه یه له ئارادا له ده ره نجامی ئه وه پێشیلكاریه واته زیان به مالی گشتی گه یه نراوه به هه ر یاسایه كى تابه ت، ئه وا داواكارى گشتی مافی ئه وه ی هه یه وه كو یه كینك له مافه كانی خو ی به كار به ئیت كه بریتیه له جولاندنی سكالای سزایی له دزی ئه وه كه س ولایه نه ی بووته هو ی به هه ده ردان و زیان گه یاندن به مالی گشتی. له روانگه ی ئه م یاسایه و له روانگه ی ده سته لاتی داواكارى گشتیه وه، به شیک له سه رۆكایه ت داواكارى گشتی و فه رمانگه كانی سه ر به داواكارى گشتی دروستكراوه به ناوی ده سته ی مافی گشتی، واته گه ر شتیک مافی گشتی تیا بئیت ئه م لپژنه یه به دوا دا چوونی بو ده كات و داوا ی روونكردنه وه ده كهن، داوا ی پیکه ئینانی لپژنه ی لپكۆلینه وه ده كهن وه ئه گه ر به ئگه ی ته واو له به رده ست بئیت راسته وخۆ سكالای سزایی ده جو ئین. وه له فه رمانگه كانی داواكارى گشتیدا لپژنه یه كه هه یه به ناوی لپژنه ی مافی گشتی به هه مان شیوه دتوانیت سكالای بچو ئین بو ئه م بابه تانه.

هه ر لهم روانگه یه وه و وه كو ئه رکی خو یان (كه جپی ده سته خو شیه) داواكارى گشتی نوسراوی كرده بو به دوا دا چوونی ئه م كیشه یه، تاو كو بزانی ئه گه ر كه مته رخه میه كه یان پێشیلكاریه كه هه بئیت یان به هه ده ردانیك هه بئیت بو مالی گشتی

مامه‌ئەى له گەندا بکرايه. به لانی کهم لیژنهى لیکوئینه‌وه بیکهینرایه و دهرئه‌نجامه‌کانی راگه‌یه‌ندرایه بۆ رای گشتی. ئەمه نه‌کراوه تا ئیستا، به‌لکو له کابینهى نویدا پۆستیکى بۆ داتا‌شراوه که به‌شیوه‌یه‌ک له شیوه‌کان هه‌مان به‌رپرسانی پێشوی هه‌یه.

بۆیه زۆر پێویسته سه‌رۆکایه‌تی حکومه‌ت که به‌رپرسیاره له ئەدای وه‌زاره‌ته‌کان، و په‌رله‌مان وه‌ کو با‌لاترین ده‌سته‌لاتی چاودێری و لیپرسینه‌وه وه‌ هه‌روه‌ها ده‌سته‌لاتی دادوه‌رری له‌ پێی داواکاری گشتی یه‌وه له‌سه‌ر خه‌تبه‌یت و بیده‌نگ نه‌بن له‌م که‌یسه، لایه‌نی که‌مه‌ترخه‌م دیاری بکری‌ت و روبه‌رووی لیپرسینه‌وه بکری‌ته‌وه. چونکه مه‌سه‌له‌یه‌کی نیشتمانیه‌ی و په‌یوه‌سته به‌ نه‌وه‌ی ئەمرۆ و ئاینده‌وه وه‌هه‌روه‌ها ئەم که‌یسه به‌تێپه‌ربوونی کات ماوه‌ی به‌سه‌ر ناچیت (تقادم). له‌ کۆتایدا هیوادارین به‌م هه‌ولانه‌مان بتوانین خزمه‌تیک به‌ روونبینی و به‌رپرسانی بکه‌ین که چه‌مکی گرنگی حکومه‌تی به‌رپرسیاره و ده‌به‌یت به‌ پایه‌یه‌کی پته‌و که خزمه‌ت به‌ دیموکراسی له‌هه‌رێم و پارستنی مافی هاو‌لاتی به‌شیوه‌یه‌کی گشتی ده‌کات.

Case 1:17-cv-00894-APM Document 1-6 Filed 05/12/17 Page 5 of 77

LONDON COURT OF INTERNATIONAL ARBITRATION
CASE No. 132527

In the arbitration proceeding between

- (1) PEARL PETROLEUM COMPANY LIMITED
- (2) DANA GAS PJSC
- (3) CRESCENT PETROLEUM COMPANY INTERNATIONAL LIMITED

Claimants

and

THE KURDISTAN REGIONAL GOVERNMENT OF IRAQ

Respondent

(ژماره‌ی ده‌عواکه و لایه‌نه‌کانه‌کان له دادگا نیوی‌یوانی نیوده‌ولته‌تی له‌ندن)

سه رچاوه كان:

1. Partial Final Award - 30 June 2015
2. Decision of the UK High Court of Justice on the State Immunity of the Kurdistan Regional Government of Iraq - 20 Nov 2015
3. Second Partial Final Award - 27 Nov 2015
4. Memorandum of Correction of the Second Partial Final Award - 20 Jan 2016
5. Third Partial Final Award - 30 Jan 2017
6. Memorandum of Correction of the Third Partial Final Award - 4 Apr 2017
7. <https://www.pearlpetroleum.com/pearl-takes-arbitration-victory-kr-g-u-s-court.html>
8. <http://www.massgroupholding.com/>
9. https://www.powermag.com/repowering-erbil-power-project-adds-500-mw-to-kurdistan-grid/?fbclid=IwAR2I-9mUQk6kmYha_rkv_fHTk35UY-7XyrjWalkAYyLTGhieAZNwAhm-MaM
10. <https://www.arabhellenicchamber.gr/wp-content/uploads/2018/07/MASS-Presentation.pdf?fbclid=IwAR3Z3ixbcvAScfMR6OfxyJmfvWltE4DZkmR57NR13x99uYXtn7-GUoliQLQ>
11. <http://mnr.krg.org/index.php/ku>
12. <http://www.danagas.com/en-us>
13. https://www.lcia.org//Dispute_Resolution_Services/schedule-of-costs-lcia-arbitration.aspx
14. Mazeel, Muhammed Abed. Petroleum Fiscal Systems and Contracts. Hamburg, DEU: Diplomica Verlag, 2010
15. Johnston, Daniel. International Exploration Economics, Risk and Contracts Analysis. Tulsa, US: PennWell, 2006

HEADS OF AGREEMENT

(" HoA ")

THESE HEADS OF AGREEMENT are made on the 4th day of April 2007 ("the Effective Date")

Between

THE KURDISTAN REGIONAL GOVERNMENT OF IRAQ ("KRG")...

and

DANA GAS PJSC...

The KRG and Dana are collectively referred to as (the "Parties").

WHEREAS

A The KRG has entered into a Strategic Alliance Protocol ("SAP") dated 4th April 2007 with Dana and Crescent Petroleum Company International Limited ("Crescent") (Dana and Crescent are collectively herein referred to as the "Companies") whereby the Companies will carry out optimization of the development and utilization of natural gas resources in the Kurdistan Region of Iraq

B The KRG wishes to appoint Dana to carry out certain works in the field of Khor Mor situated some 45 Km from Kirkuk and in the field of Cbemchemical situated some 50 Km from Sulaimaniyah in the Kurdistan Region of Iraq. The work is urgently required to fulfill energy requirements in the Kurdistan Region of Iraq and in particular to provide urgent gas supplies for use at the power stations under construction at Erbil and Bazian, and thereby help to relieve the electrical power shortage affecting all the people of Iraq.

C The KRG has endorsed a federal draft Oil and Gas Law for Iraq that requires petroleum contracts issued by federal and regional entities, including by the KRG, to meet agreed commercial criteria, in addition to other relevant provisions pursuant to the KRG and the Constitution of Iraq.

D The KRG has endorsed the principles of a draft Revenue Sharing Law for Iraq that provides for all petroleum revenues, however derived, to be shared and distributed throughout Iraq in proportion to the whole of the population of Iraq.

E Dana, being a natural gas resource company does not normally enter into service-type agreements, but being suitably qualified and desirous of developing a strategic partnership with the KRG for development of gas resources, is willing to cooperate with the KRG by entering into these HoA. The KRG recognizes that work and services performed in the context of the perceived current legal and political circumstances in Iraq may render engagement of subcontractors for the performance of the Services problematic and which may add elements of additional expense and difficulty, to the performance of the Services. The KRG accordingly undertakes to assist and accommodate Dana so far as possible, in so far as the terms and provisions of these HoA are concerned, in order to manage and ameliorate such risk.

F The KRG, desirous of rapid and optimal economic development of the petroleum gas resources of the Kurdistan Region of Iraq, gas-related industries, and job creation for the benefit of the people of Iraq and the Kurdistan Region of Iraq, has declared its intention to associate and contract with Dana Gas to take the lead in the development of the gas resources of the Kurdistan Region of Iraq, both for domestic gas utilization as a priority, as well as for export

G These HoA set out the terms by which the Parties agree to perform, certain services (the "Services") in respect of the Khor Mor and Chemchemical areas as further described below ("the HoA. Areas") and simultaneously to negotiate terms of a Service Agreement (as legally permitted, the respective successor two riskreward contracts envisaged herein in respect of the HoA Areas) for: (a) the initial Development and Production of Petroleum within the Khor Mor HoA Area, and transportation of gas, by pipeline from the Khor Mor HoA Area to the power stations at Erbil and Bazian; (b) appraise the additional deep oil reserves potential of the Khor Mor HoA Area; and (c) appraise the reserves and the development potential of the Chemchemical HOA Area, prior to full-scale development in accordance with good petroleum industry practice.

NOW IT IS AGREED as follows:

1. Dana together with the KRG have identified the Khor Mor HoA Area as delineated in Annexure 1 ("Khor Mor HoA Area") in relation to which Dana has agreed to commence the initial Work Program and related activities for the Khor Mor Gas Utilization Plan as set out in Annexure 3 ("Khor Mor Gas Utilization Plan").
2. Dana together with the KRG have identified the Chemchemical HoA Area within the Kurdistan Region of Iraq as delineated in Annexure 4 ("Chemchemical HoA Area") in relation to which Dana has agreed to commence the initial appraisal program and related activities as set out in Annexure 5 ("Chemchemical Appraisal Program & Subsequent Development Program").
3. Dana has an LPG plant under construction which is scheduled for completion in July 2007 (ex works US) and is willing to divert said LPG plant (which is destined for another project) for use in the Khor Mor Gas Utilisation Plan
4. The Parties wish to enter into a detailed Service Agreement with a view to producing gas as soon as reasonably possible pursuant to the Khor Mor Gas Utilization Plan (it being understood that production is urgently required on a fast track basis to supply power stations currently under construction in Erbil and Bazian, and to perform the Chemchemical Appraisal Program & Subsequent Development Program in accordance with the timetable forming part of the Chemchemical Appraisal Program & Subsequent Development Program set out in Annexure 5. The KRG shall facilitate the coordination of Dana directly with the relevant governmental authorities and the power station owners/contractors to ensure seamless management and interface of the power stations with the Khor Mor Gas Utilization Plan.
5. The Service Agreement shall incorporate the Commercial Terms set out in Annexure 2 ("Commercial Terms") as well as applicable terms of these HoA. At any future date and as and when permitted by law, Dana in consultation with the KRG may, as circumstances permit pursuant to the provisions stipulated herein as and when permitted under law, whether before or after execution of the Service Agreement, in preference to continuing with the Service Agreement elect to substitute the arrangements as agreed herein, into the terms of two separate Risk-Reward Contracts ("the RRC's"): one in respect of Petroleum from the Khor Mor

HoA Area, and the other in respect of Appraisal and Development within the Chemchemical HoA Area. In such event the terms of the said RRCs shall, in respect of the Khor Mor RRC, be along the lines of the model Production Sharing Contract the KRG may adopt in the future (albeit suitably adjusted to take account of the higher risks prevailing at the date hereof) and in respect of the Chemchemical RPC be based on the draft document attached in Annexure 7 ("Chemchemical Draft RRC") and otherwise as consistent with the model Production Sharing Contract KRG may generally adopt in the future. In any event and irrespective of the grant of any such contract, the Parties shall honour the terms of these HoA and any subsequent Service Agreement until such time as Dana has performed its obligations, and has been paid in full for the Services in accordance with the terms of these HoA,

6. Dana shall use its best efforts to utilize commercially and technically competent local companies for the construction work related to services under this HOA. to be approved by KRG.

7. Until such time as the Parties have executed the Service Agreement and/or (as applicable) the RRC's, Dana shall implement the initial Work Programs of the Khor Mor Gas Utilization Plan and the Chemchemical Appraisal Program & Subsequent Development Program set out in Annexures 3 and 5, respectively to be subsequently followed by full development program on both HOA Areas as reasonably agreed by the Parties. These documents will be updated and revised from time to time by agreement between the Parties as new information is obtained by the Parties, and such revisions shall be incorporated into the respective documents to be annexed to the Service Agreement or the RRC's as applicable.

8. Until such time as the Service Agreement (and/or the RRC's as applicable) has been signed, the Parties agree that, in respect of the HoA Areas, the Commercial Terms shall apply to the Services to be performed pursuant to these HoA.

9. The KRG hereby grants Dana the exclusive right during the term of these HoA and that of the Service Agreement (and/or the RPC's as applicable) to develop and produce Petroleum within the Khor Mor HoA Area and the Chemchemical HoA Area

9[bis]. The Parties undertake to keep all data and information relating to these HoA ("Confidential Information") confidential during the entire term of these HoA and for a period of five years thereafter. The Parties further undertake each to the other not to divulge or disclose such data or information to third parties without the specific written consent of the other Party, such consent not to be unreasonably withheld or delayed. The foregoing confidentiality obligation shall not apply to information or data in the public domain, or which is known to the Receiving Party at the date of disclosure, nor shall it apply with regard to any public announcements or press releases required to be made under any applicable law, rules or regulations, by a Government agency having jurisdiction over Dana; or by a court order; or pursuant to the regulations of a recognised stock exchange on

which the shares of Dana or its Affiliate are listed

Notwithstanding the foregoing a Party may disclose Confidential Information to:

...

(e) bona fide prospective assignees of a participating interest under these HoA;

For these purposes "**Affiliate**" means any company or legal entity which (i) controls a Party, or (ii) is controlled by a Party, or (iii) is controlled by a company or legal entity which controls a Party. "Control" means the right to exercise, either directly or indirectly, more than fifty percent (50%) of the voting lights in such company or legal entity, "Associated Company" means a company with which Dana has a cooperation or similar agreement.

10. The KRG hereby warrants to Dana that all necessary KRG, other Governmental and regulatory approvals required for the implementation of these HoA and the Service Agreement shall be obtained when and if required.

...

12. The Parties intend that these HoA shall continue to govern the relationship between the Parties until execution of the Service Agreement, and/or the RRC's (as applicable). In the event the Service Agreement or the RRC's is/are not executed before 30th June 2007, Dana may at its discretion suspend the Services under these HoA until such time as the Service Agreement or RRC's has been executed in respect of the HoA Areas. Under such circumstances, the KRG shall reimburse Dana for all Expenses (comprising direct and indirect costs, including any costs for canceling/suspending various suppliers' and subcontractors' agreements) within 3 months of the date of such suspension.

13. The Parties shall make their best efforts to negotiate the terms of the Service Agreement and/or the RRC's consistent with the terms of these HoA as soon as possible. Until and unless such Service Agreement and/or the RRC's is/are agreed and entered into by the Parties, the terms of these HoA shall continue to be legally binding upon the Parties.

14. The KRG and Dana undertake to sign such documents as may reasonably be required to put into full force and effect the intention and provisions of these HoA

15. The HoA/Service Agreement/ RRC's (as applicable), including any Dispute arising in relation thereto, shall be governed by English Law (except any rule of English Law which would refer the matter to another jurisdiction), together with any relevant rules, customs and practices of international law, as well as by principles and practice generally accepted in the international petroleum industry

16. For the purpose of this Article, "Dispute" shall mean any dispute, controversy or claim (of any and every kind or type, whether based on contract, tort, statute, regulation or otherwise) arising out of, relating to, or connected with these HoA, the Service Agreement or the RRC's and the operations carried out under them, including without limitation any dispute as to the construction, existence, validity, interpretation, enforceability, breach or termination of these HoA, which arises between the Parties (or between any one or more entities constituting Dana and the KRG).

A Party who desires to submit a Dispute for resolution shall commence the dispute resolution process by providing the other parties to the Dispute written notice of the Dispute ("Notice of Dispute"). The Notice of Dispute shall identify the parties to the Dispute, shall contain a brief statement of the nature of the Dispute and the relief requested and shall request negotiations among Senior Representatives.

If the Dispute cannot be resolved by negotiation within sixty (60) days after the date of the receipt by each party to the Dispute of the Notice of Dispute any party to the Dispute may seek settlement of the dispute by mediation in accordance with the London Court of International Arbitration (LCIA) Mediation Procedure, which Procedure shall be deemed to be

incorporated by reference into this Article, and the parties to such Dispute shall submit to such mediation procedure:

(a) If the Dispute is not settled by mediation within sixty (60) days of the appointment of the mediator, or such further period as the parties to the Dispute may otherwise agree in writing, any party to the Dispute may refer the Dispute to, and seek final resolution by arbitration under the LCIA Rules, winch Rules shall be deemed to be incorporated by reference into this Article.

(b) Any arbitration shall be conducted by three (3) arbitrators.

(c) The KRG and Dana shall each nominate: one (1) arbitrator.

(d) In any event, the two arbitrators so nominated shall , in good faith, use all reasonable endeavours to agree on the nomination of the third arbitrator, who will chair the arbitral Tribunal. In case of failure to appoint an arbitrator or to agree on the appointment of the third arbitrator, Rules of the LCIA shall apply.

(e) Arbitration shall take place in London, England . The language to be used in any prior negotiation, mediation and in the arbitration shall be English. During the arbitration procedure and until the arbitral decision, neither entity shall act in a manner that may affect the rights of the other Party under these HoA/Service Agreement. The arbitral award may include an award of specific performance and may be enforced by any court of competent jurisdiction, including the Kurdistan Region. Any award shall be expressed in US Dollars.

(f) The Parties agree that the arbitral award shall be final and not subject to any appeal.

17. The KRG hereby undertakes to Dana that it will, pursuant to the provisions of the Federal Oil and Gas Law of Iraq when adopted, and as and when permitted by said Law, enter into appropriate arrangements for the joint administration between the KRG and the Central Government of Iraq of these HoA and any subsequent Service Agreement and/or RRC and undertakes to ensure that these HoA and any subsequent Service Agreement and/or RRC are adopted by any incoming governmental authority on substantially the same terms. The KRG shall hold Dana harmless from the result of any material change suffered by Dana as a result of KRG failure or inability to honour this obligation.

18 ...

19 ...

20 ...

21. The KRG will make its best efforts to ensure that these HoA and any subsequent Service Agreement/FRCs are adopted by any authority on substantially the same terms. The KRG shall hold Dana harmless from the result of any material change to these HOA arising from such Referendum.

22 ...

[Signatures]

Annexure 2

Key Commercial Terms off the Service Agreement

- [1] The KRG shall pay Dana in United States Dollars for the Services on the basis set out. in the Accounting Procedure and in these HoA or in the Service Agreement (as applicable);
- [2] The KRG shall provide a guarantee in a form acceptable to Dana for its payment obligations for the Services. KRG shall (i) allow Dana to market and lift and export all condensates from the Khor Mor HoA Area , free from all taxes, imposts, and the like; (ii) allow Dana to market and lift and export all of the production of LPG's from the Khor Mor HoA Area; and (hi) allow Dana to account for and retain the proceeds of sales of such LPG, condensates ; referred to as "Revenues" to firstly, pay for the Expenses, Operating Costs and Remuneration Fee (defined below) and secondly for the electricity tariff to be paid to the Independent Power Producer (IPP) at the agreed electricity tariff between the KRG and the IPP.
- [3] Dana shall be entitled to take title and market any " Excess Gas" on an optimized arms length commercial basis, with first priority being given to local industries, and then (if available in sufficient quantities) for export." Excess Gas" shall mean any gas in excess of the specification [sic] gas required to be supplied by Dana to the IPP, on behalf of the KRG, free of charge. Any revenue from such sale of Excess Gas, after reimbursing Dana pursuant to its entitlements under the HOA and/or Service Agreement (as applicable), shall be for the account of KRG.
- [4] The KRG shall procure that all Gas produced from the Khor Mar HoA Area (excluding Gas required for Petroleum Operations) is processed by the Plant to be built by Dana as part of the Services. The title to the petroleum liquid products shall pass to Dana at the point of processing
- [5] Dana undertakes that it shall make reasonable efforts to obtain the best arms-length price reasonably possible for the LPG's and Condensates and Excess Gas in accordance with generally accepted petroleum industry practices but talcing into account the location and availability of infrastructure.
- [6] KRG may elect that Dana not market and sell the LPG's and instead sell its LPG's to the KRG at the international FOR Med market price and shall pay for such sales within 30 days from the month ends as quoted by Platts digram Report or similar journals.
- [7] In the event Dana is unable to export and market the LPG's, Condensates by any act or omission of government (including foreign neighbouring governments) and/or for political reasons beyond the control Dana then the KRG shall purchase and lift (or arrange for the lifting by the domestic compames/users) and nay for the liquid petroleum products at international FOP Med market prices as quoted by Flatts Oilgram Report or similar journals within 30 days from the month ends.
- [8] In the event Dana is unable to market locally or export Excess Gas by any act or omission of government (including foreign neighbouring governments) and/or for political reasons beyond the control Dana then the KRG shall: (a) allow any Excess Gas to be re-injected into the field (by adding suitable compression); and (b) permit any Excess Gas to be flared on a short-term temporary basis.
- [9] Khor Mor Services shall include all operations conducted by Dana during the construction phase of the Khor Mor project, in accordance with the Khor Mor Gas Utilization Plan. Such construction phase to end when Services are complete as per the Khor Mor Gas Utilization Plan and gas production commenced ("First Gas").
- [10] "Expenses" means all expenditure incurred by Dana pursuant to these HoA including those related to the Chemchsmal Appraisal Program & Subsequent Development Program and

the Khor Mor Gas Utilization Plan and all Services and work performed during the construction phase, including financing costs and any other expenditures (such as head office overhead, costs of security, costs or the equivalent fair market costs of insurance against terrorism and sabotage and other such risks) as determined in accordance with the Accounting Procedure. For the avoidance of doubt, Expenses include: (a) all Services and work performed during the construction phase related to the Chemchemical Appraisal Program and the Khor Mor Gas Utilization Plan; and (b) all Services and work performed relating to production and operation of the Khor Mor field prior to First Gas.

- [11] ...
- [12]...
- [13] In addition to reimbursement of the Expenses and Operating Costs, Dana shall be entitled to a remuneration fee that provides Dana with an IRR of (18%) ("Remuneration Fee") on funds incurred for the Expenses, Operating Costs as per the Accounting Procedure. The Remuneration Fee, however, in no event shall be less than ten percent (10%) of the Aggregate Revenues throughout the duration of the Service Agreement.
- [14] Dana shall perform services as per the Khor Mor Gas Utilization Plan through the construction phase and thereafter during production/operating activities until Dana has recovered its Expenses and Remuneration Fee in respect of the Services.
- [15] Expenses and Operating Costs in respect of Operating Activities incurred by Dana and Remuneration Fee shall be recovered from the Revenues derived from the sales of condensates or LPG's extracted from Natural Gas from the Khor Mor HOA Area, commencing on the date of First Gas, as per the Accounting Procedure
- [16]...
- [17] ...
- [18] Dana to carry out its activities in compliance with Iraqi laws and laws of the Kurdistan Region of Iraq;
- [19] The KRG shall secure all necessary governmental approvals, licenses and permits for project implementation, including from the Iraqi central government. In addition, the KRG shall secure all necessary export and import: permits and licenses for Dana's use, including from neighbouring countries, if required, on a government-to-government basis.
- [20]...
- [21]...
- [22]...
- [23] The KRG waives on its own behalf and that of the KRG any claim to immunity for itself and assets;
- [24]...
- [25]...
- [26]...

- [27] Either Party may terminate the HoA on the grounds of a breach by notice in writing to the other Party provided a 60 day rectification period has first been given;
- [28]...
- [29] No assignment by either Party without approval of the other, such approval not to be unreasonably withheld or delayed. Assignment by Dana to an Affiliated or Associated Company is permitted without prior approval of the KRG
- [30]...
- [31]...
- [32]...
- [33]

Annexure 3

The Khor Mor Gas Utilization Plan

1. Introduction

The Khor Mor field is a large anticline situated along the Kirkuk structure to the South East, some 45 kms from Kirkuk town. The structure is approximately 35 kms long by 4 kms wide rather smaller than Chemchemal, but having some 30% more reserves and clearly more prolific.

Khor Mor field was discovered in 1929, and two appraisal wells were drilled in 1954, and 1980. It was one of the five fields that were earmarked by the Iraqi KRG in the mid nineties of the last century as a source of gas for export to Turkey. The plan called for the development of the field in two stages: An initial stage of 50 MMscf/d, and a final stage of 200 MMscf/d. The gas was to be partly processed on site and transported as a single phase fluid (or, alternatively, as a two-phase fluid) to a new processing plant to be built in Beiji.

Khor Mor has been partly developed and put on early production. Five development wells were drilled during the period July 1989 to August 1990, and the field was connected to Jambur degassing station for gas processing, so as to partially substitute for the production of Dome gas from Jambur field. An international tender was issued by SCOP in 2005 for further development of this Field, but no information is available on the outcome.

2. Wells

Discovery well KM 1, which was drilled in 1929, proved the existence of hydrocarbons in the Jeribe Tertiary reservoir. The first appraisal well KM-2 which was drilled in 1953 down to Jaddala formation, flowed sweet gas and condensates to surface from the Jeribe reservoir. The field however was not properly appraised until 1980, when well KM 3 was drilled down to the Kometan formation (Upper Cretaceous). The well produced sweet gas from Euphrates, Askend, and Ibrahim (Tertiary reservoirs), and sour gas from the Kometan. The five development wells drilled in 1989-1990 were completed in the Tertiary reservoirs, and flowed gas at rates of 23 MMscf/d to 61 MMscf/d

Based on the above tests, wells KM 4- KM 8 appear capable of initially delivering the required 200 MMscf/day to each power station. However, detailed test data are not

available and therefore the sustainability, of these rates cannot be confirmed. It is therefore proposed that the plans include at least two additional wells to improve well distribution and create a more balanced and sustainable off take from the reservoir.

3. Gas Reserves

...

4. Reservoir Pressure

...

5. Surface Facilities

a. Overview

It is not known what existing facilities are already installed at Khor Mor and this will need to be ascertained before the design of the facilities can be finalized. Nevertheless, it is intended that the existing wellheads on the flanks will be connected to a central manifold by means of infield surface flow lines. High pressure gas separation facilities will be installed at the collection point to condition the Gas (both water and hydrocarbon dewpoint) so that the Gas is suitable for transporting by pipeline and for use in the power stations. The Gas will be dehydrated by the use of molecular sieve facilities to lower the water content so that no free water can form in the chilling section of the LPG plant. The Gas will be further processed in a packaged LPG plant which will not only achieve a low hydrocarbon dewpoint (to meet the Gas specification requirements of the turbine manufacturer at the power stations), but also maximise the production of high value liquid products (LPG's and condensate).

A 150 MMscf/d liquids recovery expander plant (after appropriate modifications) that is currently being built by a US manufacturer has recently become available and will be ready for shipment from the US in July 2007. The plant includes: inlet separation/filtration, mol sieve dehydration, licensed SCORE liquids recovery plant, depropaniser, debutanizer, product pumps, hot oil system, flare system, fuel gas system, instrument air system, drums system, chemical storage and 9500 HP of residue gas compression. This plant will require some modifications (larger depropaniser and debutanizer columns) to handle the higher liquid loads but such columns can be constructed readily at the US suppliers newly opened facilities in the UAE. Consequently, the LPG plant could be installed and ready for operation by the end of 2007. Any increase in gas processing capacity beyond the 150 MMscfd shall be provided by the installation of additional gas processing facilities, as mutually agreed by KPG and Dana. The condensate outlet from the high pressure separator together with the condensate from the LPG plant will be stabilised by means of a low pressure separator and a degassing tank and stored in a suitably sized tank. The condensate will be either: (a) trucked or piped to existing facilities at Kirkuk (or elsewhere if feasible), for commingling and export sales utilizing the existing export pipelines; or (b) processed by means of a small topping plant (availability of second-hand plants are being investigated) for converting to finished products that can be sold into the domestic market. The LPG's will be stored in pressurized spheres and transferred either by truck to existing LPG bottling plants or to new LPG bottling plants that are likely to be established adjacent to the LPG plant by the existing domestic marketing companies.

b. Pipelines

The Gas from Khor Mor is destined for use in the power stations at Erbil and Bazian. It is proposed to route the pipeline from Khor Mor to Chemchemical so that Gas from the Chemchemical field can be subsequently combined with the Khor Mor Gas. The distances to Erbil and Bazian have been estimated to be 145 Kms and 65 Kms, respectively. A preliminary pipeline route has been selected, however, such a route can only be confirmed once surveys have been carried out.

Preliminary hydraulic calculations... provide[s] the following results:

- a 20" inch diameter pipeline is required to deliver the 200 MMscf/day of gas to Chemchemical, some 50 Kms North of Khor Mor,
- a 12" inch diameter pipeline is required to deliver 100 MMscf/day of gas to Bazian power station, some 15 kms from Chemchemical and
- a 20" inch diameter pipeline is required to deliver the 100 MMscf/day of gas to Erbil power station, some 95 kms from Chemchemical.

It is suggested that slightly larger pipelines are installed, together with thicker wall thickness to provide for future expansion capacity. The nominal increase in costs for the larger and thicker wall pipes provides considerable growth potential to supply the expanding needs of Erbil, Sulaimaniyah and other neighbouring cities, villages, and industrial localities. However, such decisions require input from KRG and so the selection of the pipe size will be taken with the approval of the KRG during the initial engineering stages.

6. Timing

The timetable for such a project is typically 18 to 20 months; the key long lead item is the LPG plant. However, because the LPG plant is available from the US in July 2007 the timetable may be reduced to circa 9 months, depending upon the deliveries obtained for pipe materials, which has now become a critical path activity for the Project. However, further definition of deliveries for both the pipe materials and the larger columns are required from the suppliers before a detailed project schedule can be prepared to confirm that such timings are achievable. Nevertheless the timings given below are based upon the above assumptions and are given in months after unconditional award of the HoA.

Month 0 Place order for available LPG plant outlined above and source shortest deliveries for pipe and valves

Month 1 Perform process and engineering related studies to design new columns and surface facilities equipment and select pipe size. Carry out preliminary survey to ascertain pipe quantum.

Month 2 Place orders for materials for pipelines, separators, columns, storage tanks, valves and long lead facilities. Perform detailed route survey

Month 3 Finalise detailed engineering and place remaining equipment and bulk orders.

Month 4-5 invite tenders for pipeline construction and award construction contract. Stop LPG plant from US to nearest port in Turkey

Month 5-6 Repair and level site and transport LPG plant to site by road from Turkey port.

Month 6-7 Deliver pipes, manifold, separator, columns, and valves to site and install LPG plant and related surface facilities.

Month 7-9 Install export pipeline, separation, and condensate storage tanks.

Month 9-10 Test and pre-commission on LPG plant and deliver gas to power stations.

The activities required to achieve the above timings are shown in the attached schedule.

7. Costs

The following preliminary (very rough) cost estimates have been prepared..

Annexure 5

Chemchemical Appraisal Program & Subsequent Development Program

1. Introduction

Chemchemical gas field is a large elongated anticline situated in the folded Zagros foreland basin, some 50-100 kms South east of Erbil city, and some 50 kms to the East and North East of Kirkuk...

The available data related to the Chemchemical field is very limited. Indeed, even though two wells have been drilled on the structure, the field has not been properly appraised and tested, and very little petrophysical data is available; neither the wireline logs, nor cores have been found. Clearly, further data is required to assist in the understanding of the geological and reservoir features of the Chemchemical field.

...

4. Work Program

The Work Program involves:

(1) appointing risk advisors to establish proper security arrangements and attain 'manageable risk' status at the worksite;

(ii) acquiring 400kms of 2D seismic data,

(iii) drilling out the cement plug in the existing Chemchemical well 2, running wire-line logs and, if feasible, retesting the horizons; and

(iv) drilling two appraisal wells to 3,000 metres and testing the horizons.

5. Costs

The capital expenditure for the Appraisal Program is estimated as follows:

...

Total US \$44.4 [million]

6. Timing

The estimated schedule for the Appraisal Program is around 12 months as shown on the attached schedule. The actual dates depend upon the date of execution of the HOA and the prevailing conditions at that time, particularly with respect to seismic and drilling contractors.

Subsequent to appraisal program and pursuant to the results thereof, Dana shall propose a development program for full field development.

ANNEXURE 6A³

ACCOUNTING PROCEDURE

PARAGRAPH 1 -GENERAL PROVISIONS

1.1 Purpose

This detailed Accounting Procedure forms an integral part of the HOA. The purpose of this detailed Accounting Procedure is to describe certain provisions as provided herein, including setting out the detailed nature of Petroleum Costs, and to clarify and prescribe the intended mechanism for the recovery of said costs, the payment of the Remuneration Fee to the CONTRACTOR, and the manner in which the CONTRACTOR'S Accounts shall be prepared, submitted and approved. The provisions of this document shall therefore, with regard to the HOA, be comprehensive for the recovery of the Petroleum Costs and the Remuneration Fee and other related matters.

1.2 Definitions

Capitalised terms and expressions are defined below and elsewhere in this Annexure:

Aggregate Revenues means the aggregated amount of monthly revenues in Dollars earned by the CONTRACTOR from the sales of all Petroleum, and any tariffs paid by third parties in connection with the use of the Facilities.

Arm's-Length Sales means sales of Petroleum in freely convertible currencies between sellers and buyers having no direct or indirect relationship or common interest whatsoever with each other that could reasonably influence such sales price. Such Arm's-Length Sales shall exclude:

- a) sales between or among the CONTRACTOR and its Affiliates;
- b) sales involving the KRG;
- c) sales involving exchanges and any transactions not relating to normal commercial practices.

CONTRACTOR shall mean Dana and its rightful and lawful assignees.

...

Facilities shall mean the plant, pipelines, and all other equipment and facilities installed by CONTRACTOR in respect of the Services performed, pursuant to the HOA,

Further Services Plan means an approved plan or plans other than the Initial Services Plan in respect of Services in the HOA Areas.

Initial Services Plan means the scope of the Services set out in Annexure 3 and Annexure 5 as updated and including appraisal, drilling, well rehabilitation, Operation Activities and the purchase and installation of two LPG trains and other processing facilities, and for the construction of the pipeline for the transportation of processed gas including to the IPP electrical power stations at Erbil and Bazian.

Operating Activities means the activities commencing at First Gas in respect of the servicing, maintenance and operation of the Facilities, including production, processing, transportation, storage and handling facilities.

Operating Costs means all costs incurred by the CONTRACTOR in respect of Operating Activities.

Petroleum means all naturally occurring hydrocarbons which (as applied in this HOA) includes any condensates, LPGs and natural gas and any products derived therefrom.

Petroleum Costs means all Expenses and Operating Costs incurred by the CONTRACTOR in connection with the Services.

Remuneration Fee is defined in Paragraph 4.2.

Services Plan shall mean either the Initial Services Plan or any Further Services Plan.

1.3 Accounting Records and Reports

...

1.3.2 The CONTRACTOR shall maintain appropriate accounting records to segregate, properly record and account for the Petroleum Costs incurred and Aggregate Revenues (as hereafter defined) earned by the CONTRACTOR from the HOA Areas.

1.3.3. The CONTRACTOR shall provide to the KRG appropriate periodic reports on the Accounts to enable the recovery of Petroleum Costs and the Remuneration Fee by the CONTRACTOR and for the repayment of the balance amount of Aggregate Revenues remaining in any month after the recovery of Petroleum Costs and the Remuneration Fee to the KRG in accordance with the provisions of Paragraph. 4. The requisite reports are set out in Paragraphs 6, 7, 8, 9 and 10 of this Accounting Procedure. Each of the reports and statements submitted by the CONTRACTOR shall be considered true and correct if not contested by the ERG. The ERG may, however, contest and raise an exception thereto within the timeframe and under the process set out in Paragraph 1.5 of this Accounting Procedure.

...

1.5 Audit and Inspection Rights of the KRG

The KRG shall have the right: (a) to audit the Accounts with respect to each Calendar Year within a period of two (2) Calendar Years following the end of such Calendar Year ("Audit Period"); and (b) to retain an auditor of international standing familiar with international petroleum industry accounting practice to undertake or assist the KRG to undertake the said audit.

1.5.2 For purposes of auditing, the KRG, acting reasonably and in accordance with prudent international petroleum industry practice, may examine and verify, at reasonable times upon reasonable prior written notice to the CONTRACTOR, all charges and credits relating to the Services, such as books of account, accounting entries, material records and inventories, vouchers, payrolls, invoices and any other documents, correspondence and records including electronic records reasonably considered necessary by the KRG to audit and verify the charges and credits, values and treatments.

PARAGRAPH 2 -WORK PROGRAM AND BUDGET

Approval of Work Program and Budget

2.1. Within ninety (90) days following the submission of any Further Services Plan to the KRG, the CONTRACTOR shall prepare and submit to the KRG a proposed work program (together with a budget) in respect of work anticipated to be performed in respect of such Further Services Plan. Thereafter, the CONTRACTOR shall no later than 1 October in each calendar year after First Gas, submit to the KRG an annual work program (together with a budget) in respect of work anticipated to be performed pursuant to such Further Services Plan in the coming calendar year. In order to enable the KRG to forecast expenditures, any work program shall include details of the following (for the avoidance of doubt, "including" and similar words when used herein does not imply any limitations):

- (a) works to be carried out;
- (b) material and equipment to be acquired by main categories,
- (c) type of services to be provided, distinguishing between third parties and Affiliated Companies; and any budget shall include the categories of general and administrative expenditure.

No further approval of the KRG is required in respect of the Initial Services Plan which the CONTRACTOR has already initiated with the approval of the KRG, and in relation to which the CONTRACTOR is currently performing Services. For the avoidance of doubt, the costs incurred or to be incurred by the CONTRACTOR pursuant to the Initial Services Plan shall be considered Petroleum Costs and shall be recovered by the CONTRACTOR in accordance with the terms of this Accounting Procedure

2.2. Any modification to a proposed work program and budget shall be discussed by the Parties who shall meet to discuss such proposed modifications within forty five (45) days from its receipt. In the event that no mutually agreed changes are made to such proposed modifications by the Parties within 30 days of the said meeting, then the proposal made by the CONTRACTOR shall be deemed adopted.

...

2.5 In accordance with the HOA, the Services to be performed by the CONTRACTOR in the HOA Areas shall include.

(i) all seismic and drilling activities including: (a) geological, geophysical, aerial and any other surveys and interpretation of data relating thereto; (b) drilling of shot holes, core holes, stratigraphic tests holes etc; (c) the drilling of wells; (d) the production testing and the purchase or acquisition of supplies, materials and equipment therefor.

(ii) The implementation of plans and all development operations devised and performed pursuant to the HOA with a view to developing all Petroleum and reservoirs, including: drilling of wells; primary and subsequent recovery projects and pressure maintenance; survey, engineering, building and erecting or laying of production plants and facilities (including: separators, compressors, generators, pumps and tankage, gathering lines, pipelines and all facilities required to be installed for production, pressure maintenance, and treatment, storage and transportation of Petroleum); obtaining of such materials, equipment, machinery, items and supplies as may be required or expedient for the foregoing activities; and all auxiliary operations, including operations conducted pursuant to approved Petroleum development

programmes or production plans and activities required or expedient for the production and sale of Petroleum.

(iii) all maintenance activities and other operations directly or indirectly related or connected with the above operations (including pipeline maintenance and health, safety and environmental operations and activities) and other activities authorised or contemplated by, or performed by the CONTRACTOR.

(iv) any services in respect of petroleum operations for the processing, production and sale of Petroleum from the start of commercial production, including extraction, injection, stimulation, pumping, treatment, storage, engineering, operating, servicing, repairing, and maintaining any wells, plants, equipment, pipelines, terminals and any other installations and facilities, and any related operations and auxiliary operations, and storage and transportation of Petroleum to the relevant delivery point.

PARAGRAPH 3 - RECOVERABLE COSTS OF THE CONTRACTOR

3.1 Costs

All Petroleum Costs incurred by CONTRACTOR in connection herewith shall be recoverable. Such costs shall include:

...

3.1.18. Petroleum Marketing Costs

All costs and expenses incurred by the CONTRACTOR in respect of the marketing and lifting of Petroleum and related products carried out under the HOA

PARAGRAPH 4- RECOVERY OF PETROLEUM COSTS.AND REMUNERATION TO CONTRACTOR

All Petroleum Costs incurred by the CONTRACTOR, together with the Remuneration Fee, shall be recovered from the Aggregate Revenues as compensation for the performance of the Services pursuant to the following terms :

4.1. All Petroleum Costs incurred shall be recovered on a monthly basis from the Aggregate Revenues earned by the CONTRACTOR. Any Petroleum Costs not recovered at the end of each Month shall be carried forward to the succeeding Month, until such time as the Petroleum Costs are fully recovered.

4.2. In addition to the reimbursement of Petroleum Costs, the CONTRACTOR shall be entitled to earn a Remuneration Fee which shall be an amount sufficient to provide the CONTRACTOR with an Internal Rate of Return of 18% on the Petroleum Costs incurred (herein, "IRR"). In no event, however, shall the Remuneration Fee be less than ten percent (10%) of the Aggregate Revenues earned during the term of the HOA, which shall not be less than 25 years in accordance with the provisions of the HOA. The remuneration of the CONTRACTOR determined as stipulated in this Paragraph shall be defined as the Remuneration Fee. The procedure for the calculation of the Remuneration Fee is set out in Paragraph 4.4.

4.3. The Aggregate Revenues received by the CONTRACTOR in each Month shall be applied as follows:

a) First, to the recovery of the Remuneration Fee due to the CONTRACTOR, as provided for under the provisions of Paragraph 4.2, and computed in accordance with the procedure set out in Paragraph 4.4.

b) Secondly, to the recovery of Petroleum Costs incurred by the CONTRACTOR.

The balance amount of Aggregate Revenues remaining in any Month after the recovery of Petroleum Costs and the Remuneration Fee, shall be payable by the CONTRACTOR to the KRG.